

गुराँस गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
रानीमत्ता, दैलेख
कणाली प्रदेश, नेपाल

स्थानीय राजपत्र

खण्ड: ०४

संख्या: ०३

मिति: २०८०/११/१७

भाग-१

गुराँस गाउँपालिका

सार्वजनिक र निजि सामेदारी, योजना, व्यवसाय, कार्यक्रमको सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०८०

गाउँसभामा पेश मिति २०८०/१०/१५

गाउँसभाबाट पारित मिति २०८०/११/११

प्रमाणीकरण मिति २०८०/११/१५

प्रस्तावना: सार्वजनिक, निजि, र सहकारी क्षेत्रको सहभागिता तथा विकासमार्फत् उपलब्ध साधन र स्रोतको अधिकतम परिचालनद्वारा तीव्र आर्थिक बृद्धि गर्ने राज्यको निर्देशक सिद्धान्तलाई मध्यनगर गरी गुराँस गाउँपालिकाको विकासको गतिलाई तिव्रता दिन स्थानीय सरकारले आम नागरिक र लक्षित वर्गलाई दिनुपर्ने पुर्वाधार लगायतका सेवा सुविधाहरु सार्वजनिक र निजि क्षेत्रको सामेदारीमा प्रदान गर्ने संवैधानिक व्यवस्था समेतलाई समेटी सार्वजनिक र निजि क्षेत्रको लगानीमार्फत् विकास गर्न बाञ्छनीय भएकोले,

गुराँस गाउँ सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद-१
प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम “गुराँस गाउँपालिका सार्वजनिक र निजि साभेदारी ऐन, २०८०” रहेको छ ।
(२) यो ऐन स्थानीय राजपत्रमा सुचना प्रकाशित भएको मितिबाट लागु हुनेछ ।
२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-
(क) “आयोजना” भन्नाले यस ऐन बमोजिम कार्यान्वयन गरिने आयोजनालाई जनाउँछ ।
(ख) “उपभोक्ता” भन्नाले साभेदारी आयोजनाको सेवा सुविधा उपभोग गर्ने व्यक्ति, समूह, संस्था, कम्पनी वा निकाय सम्भन्तु पर्छ ।
(ग) “जोखिम न्युनिकरण कोष” भन्नाले पहिले अनुमान नगरिएका वा बीमाले समेट्न नसकेका वा समेट्न नसक्ने जोखिमहरु बहन गर्नको लागि स्थानीय तहले स्थापना गरेको कोषलाई जनाउँछ ।
(घ) “तोकिएको वा तोकिएबमोजिम” भन्नाले ऐनअन्तर्गत बनेको नियम वा यस ऐन वा नियमअन्तर्गत गरिएको अन्य लिखतमा तोकिएको वा तोकिए बमोजिमको कुरालाई सम्भन्तु पर्छ ।
(ङ) “नागरिक समाज” भन्नाले यस ऐनको हकमा सार्वजनिक र निजि क्षेत्रको साभेदारी आयोजना कार्यान्वयनको लागि अनुकूल वातावरण बनाउने, सुझाव दिने, सहयोग, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गैरनाफामुखी संगठन, संस्था, व्यक्ति वा उनीहरुको समुहलाई जनाउँछ ।
(च) “निजि साभेदार” भन्नाले प्रचलित कानुन अनुसार दर्ता भएको निजि कम्पनी वा तिनिहरुको संयुक्त उपक्रम वा सहकारी संस्था वा तिनिहरुको संयुक्त उपक्रमलाई जनाउँछ ।
(छ) “निर्माण तथा हस्तान्तरण” भन्नाले कुनैपनि पूर्वाधार संरचनाको सञ्चालन र व्यवस्थापन स्थानीय तहले नै बढी प्रभावकारी रूपमा गर्न सक्ने वा कुनै कारणले गर्नुपर्ने भएमा त्यस्ता पूर्वाधार संरचनाको निर्माण निजि क्षेत्रको पुरा वा आंशिक लगानीमा सम्पन्न गरी त्यसको सञ्चालन र व्यवस्थापनको आवश्यक ज्ञान र सीपसहित स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण गर्ने गरी गरिएको करारीय व्यवस्थालाई जनाउँछ ।

- (ज) “निर्माण, सञ्चालन तथा हस्तान्तरण” भन्नाले कुनै एक पूर्वाधार संरचना वा त्यसको कुनै हिस्सा निजि वा सहकारी साभेदारको सम्पूर्ण वा अधिकतम लगानीमा निर्माण गरी निश्चित अवधिसम्म सञ्चालन गरी उचित मुनाफासहित आफ्नो लगानी फिर्ता भैसकेपछि उक्त पूर्वाधार संरचना र त्यसमा प्रयोग भएका सम्पूर्ण सम्पत्ति चाल हालतमा सामान्यतः विना मुआब्जा स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण गर्ने गरी गरिएको करारीय व्यवस्थालाई जनाउँछ ।
- (झ) “निर्माण, स्वामित्वकरण, सञ्चालन तथा हस्तान्तरण” भन्नाले कुनै सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण प्रणाली स्थापनार्थ चाहिने सम्पूर्ण लगानी सामान्यतः निजि वा सहकारी साभेदारबाट हुने र सम्भौता अवधिसम्म आफुले विकास गरेको संरचनाको स्वामित्वसमेत आफैमा राखी निर्माण र सञ्चालन गरी उचित मुनाफासहित आफ्नो लगानी फिर्ता भैसकेपछि उक्त संरचना र त्यसमा प्रयोग भएका सम्पूर्ण सम्पत्तिको स्वामित्वसहित चालु हालतमा सामान्यतः विना मुआब्जा स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण गर्ने गरी गरिएको करारीय व्यवस्थालाई जनाउँछ ।
- (ञ) “निर्माण, स्वामित्वकरण, सञ्चालन” भन्नाले कुनै खास सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक पर्ने पूर्वाधार संरचनाको निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्न आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण वा आंशिक लगानी निजि वा सहकारी साभेदारले गरी त्यसको स्वामित्वसमेत आफैमा राखी निरन्तर सञ्चालन गरिरहने गरी गरिएको करारीय व्यवस्थालाई जनाउँछ । निजि वा सहकारी साभेदारले चाहेसम्म वा टाट नपल्टिएसम्म वा कुनै कारणले असक्षमत नभए वा कानुनी अस्तित्व समाप्त नभएसम्म सम्भौता बमोजिमको कार्य गरिरहन सक्दछ ।
- (ट) “निर्माण, हस्तान्तरण तथा सञ्चालन” भन्नाले कुनै पूर्वाधार संरचनाको विकासको लागि आवश्यक पर्ने अधिकांश वा आंशिक लगानी निजि वा सहकारी क्षेत्रबाट हुने गरी त्यसको निर्माण सम्पन्न भए पश्चात संरचनाको सुरक्षा, प्रचलित कानुनी व्यवस्था वा अन्य कुनै कारणले स्थानीय तहले तत्कालै त्यसको जिम्मेवारी लिई निजि वा सहकारी साभेदारलाई उचित मुनाफासहित आफ्नो लगानी फिर्ता लिन निश्चित अवधिसम्म त्यसको सञ्चालनको जिम्मेवारी दिने गरी गरिएको करारीय व्यवस्थालाई जनाउँछ ।

- (ठ) “पुर्वाधार आयोजना” भन्नाले सडक, सुरुङ्ग मार्ग, पुल, अस्पताल, नहर, विद्युत् उत्पादन गृह, विद्युत् प्रसारण लाइन, केबुलकार, लाइन, रेल्वे लाइन, सार्वजनिक यातायात सेवा, ट्रल्लिबस संरचना, जलमार्ग, परिवहन बिसौनी स्थल, प्रदर्शनी स्थल, पार्क, उद्यान, भ्यु टावर, ताल तलैया, पोखरी, जलाशय, बाँध, ढल निकास, फोहोरमैला प्रशोधन तथा व्यवस्थापन प्लान्ट, उर्जा उत्पादन तथा वितरण, रङ्गशाला, सार्वजनिक सभागृह, बहुआवासीय भवन वा सार्वजनिक गोदामघर र यस्तै प्रकृतिका अन्य पुर्वाधार आयोजनालाई जनाउँछ ।
- (ड) “बजारीकरण करार” भन्नाले विपन्न, सीमान्तकृत समुदाय, दलित, महिला र अपाङ्गता भएका व्यक्ति लगाएत लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण भित्र पर्ने वर्गहरूको सामाजिक, आर्थिक सशक्तिकरणका कार्यहरूमार्फत् निजि, सरकारी, गैरसरकारी तथा सहकारी साभेदारले सामाजिक दायित्व भएको व्यावसायिक वस्तु वा सेवा (सोसियली रेस्पान्सिबल बिजनेस प्रोडक्टस् एण्ड सर्भिसेस) को बजारीकरण आफ्नो लगानी र स्थानीय तहको सहकार्यमा गर्ने गरी गरिएको करारीय व्यवस्थालाई जनाउँछ ।
- (ढ) “लिज, निर्माण, सञ्चालन तथा हस्तान्तरण” भन्नाले कुनै पुर्वाधार संरचना पट्टा (लिज) मा लिई निजि, गैरसरकारी वा सहकारी साभेदारको सम्पूर्ण वा अधिकतम लगानीमा निर्माण गरी निश्चित अवधिसम्म सञ्चालन गरी उचित मुनाफासहित आफ्नो लगानी फिर्ता भैसकेपछि उक्त पुर्वाधार संरचना र त्यसमा प्रयोग भएका सम्पूर्ण सम्पत्ति चालु हालतमा सामान्यतः विना मुआब्जा स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण गर्ने गरी गरिएको करारीय व्यवस्थालाई जनाउँछ ।
- (ण) “लिज, निर्माण, स्वामित्वकरण, सञ्चालन तथा हस्तान्तरण” भन्नाले कुनै पुर्वाधार संरचना पट्टा (लिज) मा लिई निजि वा गैरसरकारी वा सहकारी साभेदारको सम्पूर्ण वा अधिकतम लगानीमा निर्माण गरी सम्भौता अवधिसम्म आफुले विकास गरेको संरचनाको स्वामित्व आफैमा राखेर सञ्चालन गरी उचित मुनाफासहित आफ्नो लगानी फिर्ता भैसकेपछि उक्त पुर्वाधार संरचना र त्यसमा प्रयोग भएका सम्पूर्ण सम्पत्ति चालु हालतमा सामान्यतः विना मुआब्जा स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण गर्ने गरी गरिएको करारीय व्यवस्थालाई जनाउँछ ।

- (त) “लिज, सञ्चालन तथा हस्तान्तरण” भन्नाले चालु अवस्थामा रहेको कुनै पुर्वाधार संरचना निजि, गैरसरकारी वा सहकारी साभेदारले पट्टा (लिज) मा लिई निश्चित अवधिसम्म सञ्चालन गरी चालु अवस्थामा स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण गर्ने गरी गरिएको करारीय व्यवस्थालाई जनाउँछ ।
- (थ) “विकास, सञ्चालन तथा हस्तान्तरण” भन्नाले भैरहेको कुनै पुर्वाधार संरचनामा निजि, गैरसरकारी वा सहकारी क्षेत्रको लगानीमा कुनै संरचना थप वा क्षमता विस्तार गरी सञ्चालन गर्ने र निश्चित अवधिमा उचित मुनाफासहित आफ्नो लगानी फिर्ता भएपछि सम्पूर्ण संरचना वा सम्पत्ति सामान्यतः विना मुआब्जा स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण गर्ने गरी गरिएको करारीय व्यवस्थालाई जनाउँछ ।
- (द) “विकास साभेदार” भन्नाले आयोजना कार्यान्वयन गर्न द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय सम्भौताअन्तर्गत आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग र सहजीकरण गर्ने दातृ निकाय वा अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थालाई जनाउँछ ।
- (ध) “विशेषज्ञ सेवा करार” भन्नाले विपन्न, सीमान्तकृत समुदाय, दलित, महिला र अपाङ्गता भएका व्यक्ति वा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण वर्गका नागरिकहरूको सामाजिक-आर्थिक सशक्तिकरणका लागि आवश्यक कृषि, भेटनरी, बीमा, व्यावसायिक तालिम लगाएतका विशेषज्ञ सेवाहरू निजि वा सहकारी साभेदारमार्फत प्रदान गर्न विशेषज्ञ सेवा वा प्रदायक निजि वा सहकारी साभेदार र स्थानीयविच गरिएको करारीय व्यवस्थालाई जनाउँछ ।
- (न) “स्थानीय तह” भन्नाले गुराँस गाउँपालिकालाई जनाउँछ ।
- (प) “सम्भाव्यता न्यून परिपुर्ति कोष” भन्नाले निजि वा सहकारी साभेदारले आयोजनामा गरेको लगानी सेवाग्राहीबाट संकलित सेवा शुल्क र अन्य आम्दानीबाट जनि लगानी उठाउन सकिँदैन त्यति लगानी बराबरको रकम सार्वजनिक साभेदारले निजि वा सहकारी साभेदारलाई उपलब्ध गराउनको लागि स्थापना गरेको कोषलाई जनाउँछ ।
- (फ) “साभेदार” भन्नाले सार्वजनिक र निजि क्षेत्रविच हुने साभेदारी आयोजनाको करारका पक्षहरूलाई जनाउँछ र सो शब्दले सार्वजनिक र सहकारी क्षेत्र वा सार्वजनिक निजि र सहकारी क्षेत्रविच हुने करार सम्भौताका पक्षहरूलाई समेत जनाउँछ ।

- (ब) “सामाजिक-आर्थिक आयोजना” भन्नाले शिक्षा, स्वास्थ्य, सरसफाई, कृषि, पशुपन्छीपालन, माछापालन, मौरीपालन, रोजगार सिर्जना, आय आर्जन र यस्तै प्रकृतिका अन्य क्रियाकलापहरूको माध्यमबाट लक्षित वर्ग वा आम नागरिकको सामाजिक-आर्थिक सशक्तिकरणका लागि कार्यान्वयन गरिने आयोजनालाई जनाउँछ ।
- (भ) “सामाजिक सेवा करार” भन्नाले सामाजिक सेवाको उद्देश्यले विपन्न, सीमान्तकृत समुदाय, दलित, महिला र अपाङ्गता भएका व्यक्ति वा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण वर्गका नागरिकहरूको सामाजिक-आर्थिक सशक्तिकरणका कार्यहरू निजि वा सहकारी साभेदारले आफ्नो लगानी र स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा सञ्चालन गर्ने गरी गरिएको करारीय व्यवस्थालाई जनाउँछ ।
- (म) “सार्वजनिक निजि साभेदारी” वा “साभेदारी” भन्नाले पूर्वाधार र सामाजिक-आर्थिक विकासका आयोजना कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा सार्वजनिक र निजि क्षेत्रविच भएको आपसी करार सम्झौतालाई जनाउँछ । यसले सार्वजनिक, निजि, सहकारी र सेवा प्रदायक साभेदारविच भएको करारसम्बन्धी व्यवस्थासमेतलाई जनाउँछ ।
- (य) “सार्वजनिक निजि साभेदारी आयोजना लगानी छनौट समिति” भन्नाले दफा ७५ बमोजिम गठन हुने समितिलाई सम्झनु पर्छ ।
- (र) “सार्वजनिक साभेदार” भन्नाले प्रदेश सरकार र स्थानीय तह वा स्थानीय तहविचको संयुक्त उपक्रम-ज्वाइन्ट भेन्चर) लाई जनाउँछ ।
- (ल) “सेवा प्रदायक साभेदार” भन्नाले करारको एक पक्ष भई सार्वजनिक साभेदार, निजि साभेदारी, लाभग्राही वर्ग र सरोकारवालाहरूबीच साभेदारी आयोजना कार्यान्वयन गर्न अनूकूल वातावरण निर्माण गर्ने समन्वय सहजीकरण र उत्प्रेरित गर्ने प्रचलित कानूनअनुसार दर्ता भएको गैर नाफामुलक संगठन, संस्था वा तिनहरूको संयुक्त उपक्रमलाई जनाउँछ ।
- (व) “सेवा शुल्क” भन्नाले साभेदारले सेवा सुविधा उपलब्ध गराएवापत उपभोक्तासँग लिनपाउने सेवा शुल्क जनाउँछ ।
- (श) “संयुक्त कम्पनी” वा “कम्पनी” भन्नाले सार्वजनिक, निजि क्षेत्र वा सार्वजनिक, निजि, सहकारी वा सार्वजनिक सहकारी क्षेत्रले कुनै आयोजना कार्यान्वयन गर्नको लागि दफा ३१ बमोजिम स्थापना गरेको संयुक्त कम्पनीलाई जनाउँछ ।

३. **साभेदारीको उद्देश्य** : सार्वजनिक निजि साभेदारीका प्रमुख उद्देश्य निम्नानुसार रहेको छन्:-
- (क) स्थानीय तहको विकासमा निजि वा सहकारी क्षेत्रको पुँजी, प्रविधि, उद्यमशिलता र व्यवस्थापकीय दक्षतालाई आकर्षित गरी उपयोग गर्ने,
- (ख) स्थानीय तहको विकास र सेवा सुविधा प्रवाहको दायरा फराकिलो बनाउने,
- (ग) सेवा सुविधा प्रवाहको गुणस्तरमा सुधार ल्याउने,

परिच्छेद-२

साभेदारीको क्षेत्र, ढाचा र आयोजना छनौट सम्बन्धी व्यवस्था

४. **साभेदारीका क्षेत्रहरू**: (१) पूर्वाधार आयोजनामा साभेदारीको क्षेत्र देहाबमोजिम हुनेछ:-
- (क) सडक, पुल, सरुङ्ग मार्ग, रेल्वे लाइन, सुख्खा बन्दरगाह र जलमार्ग,
- (ख) अस्पताल र स्वास्थ्य केन्द्र,
- (ग) खानेपानी, सिँचाई, जलाधार क्षेत्र, ताल तलैया, पोखरी र जलाशयको संरक्षण र व्यवस्थापन,
- (घ) जनविद्युत्, शैय ऊर्जा र वायो ऊर्जाको उत्पादन र वितरण,
- (ङ) विद्युतीय बस सेवा, सार्वजनिक यातायात सेवा, टूली बस सेवा, मेट्रो सेवा, केबुलकार र रोप वे,
- (च) मनोरञ्जन स्थल, पार्क, गढी, पर्यटकीय क्षेत्र, रङ्गशाला, सभागृह र प्रदर्शनी स्थल,
- (छ) बहुआवासीय भवन, सार्वजनिक गोदामघर, फोहोर प्रशोधन तथा व्यवस्थापन प्लान्ट, फोहोरबाट ग्याँस र विद्युत् उत्पादन प्लान्ट,
- (ज) कृषि बजार, पशुपन्छी बजार, पशु बधशाला, औद्योगिक र विशेष आर्थिक क्षेत्रहरूको विकास र व्यवस्थापन,
- (झ) स्थानीय तहलाई उपयुक्त लागेको अन्य पूर्वाधार संरचनाहरू ।
- (२) सामाजिक-आर्थिक आयोजनामा साभेदारीको देहाबमोजिम हुनेछ:-
- (क) जनस्वास्थ्य, सरसफाई, पोषण, गर्भवती तथा नवजात शिशु स्याहार, ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्यसम्बन्धी जनचेतना विस्तार र सेवा प्रवाह कार्यक्रम,

- (ख) पशुपन्छीको स्वास्थ्य जाँच, उपचार र खोप सेवा,
- (ग) जडीबुटी, तरकारी, फलफूल, पशुपालन, माछा, मौरी, रेशमखेती र यस्तै अन्य क्षेत्रको पकेट क्षेत्रको विकास र व्यवस्थापन,
- (घ) लघु उद्यम प्रवर्द्धन, लघुवित्त र लघु बीमा सेवाको विस्तार,
- (ङ) विद्यालय जाने अवसर नपाएका, बीचैमा विद्यालय छाडेका, मौसी बसाइ सराइका कारण पठनपाठनमा बाधा पुगेका र अपाङ्गता भएका बालबालिकाको शिक्षा, स्वास्थ्य र सरसफाइको व्यवस्था,
- (च) वित्तिय साक्षरता विस्तार,
- (छ) बजार मागमा आधारित रोजगारमूलक सीप विकासका कार्यक्रम,
- (ज) स्थानीय सरकारलाई उपयुक्त लागेको सामाजिक-आर्थिक विकासका अन्य आयोजनाहरू ।

५. साभेदारीको ढाँचा : (१) पूर्वाधार आयोजनामा साभेदारीको ढाँचा (मोडेल) देहायबमोजिम हुनेछः-

- (क) निर्माण तथा हस्तान्तरण,
- (ख) निर्माण, सञ्चालन तथा हस्तान्तरण,
- (ग) निर्माण, स्वामित्वकरण, सञ्चालन तथा हस्तान्तरण,
- (घ) निर्माण, हस्तान्तरण तथा सञ्चालन,
- (ङ) लिज, सञ्चालन तथा हस्तान्तरण,
- (च) लिज, निर्माण, सञ्चालन तथा हस्तान्तरण,
- (छ) विकास, सञ्चालन तथा हस्तान्तरण,
- (ज) निर्माण, स्वामित्वकरण र सञ्चालन,
- (झ) यस्तै प्रकृतिका अन्य ढाँचाहरू ।

(२) सामाजिक-आर्थिक विकासका आयोजनामा साभेदारीको ढाँचा देहाय बमोजिम हुनेछः-

- (क) सामाजिक सेवा करार,
- (ख) बजारीकरण करार,
- (ग) विशेषज्ञ सेवा करार,
- (घ) यस्तै प्रकृतिका अन्य ढाँचाहरू ।

६. लगानीको ढाँचा : (१) साभेदारी आयोजना सामान्यतः निजि क्षेत्रको एकल लगानीमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्थानीय तहको प्राथमिकतामा परेको कुनै खास आयोजना स्थानीय सरकार र निजि क्षेत्रको संयुक्त लगानीमा कार्यान्वयन गर्न सकिनेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिमको आयोजनामा प्रदेश सरकार समेत साभेदारी बन्न सक्नेछ ।
- (४) उपदफा (२) बमोजिमको आयोजनामा प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहबाट गरिने लगानीको मात्रा आयोजनाको प्रकृतिअनुसार फरक हुन सक्नेछ ।
- (५) प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहले आफ्नो हिस्सा बिक्रि गर्न चाहेमा प्रचलित मुल्यमा बिक्रि गर्न सक्नेछन् ।
- (६) उपदफा (५) बमोजिम प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहले आफ्नो हिस्सा बिक्रि गर्दा पहिलो प्राथमिकता आयोजनाको विद्यमान साभेदारीलाई दिनुपर्नेछ ।

७. कार्यान्वयनको ढाँचा: (१) साभेदारी आयोजनाको कार्यान्वयन एकल र संयुक्त मध्ये कुनै एक तरिकाबाट गरिनेछ ।

- (२) निजि क्षेत्रको सम्पूर्ण लगानी भएको आयोजना निजि क्षेत्रको एकल व्यवस्थापनमा कार्यान्वयन हुनेछ ।
- (३) सार्वजनिक क्षेत्रको आंशिक लगानी भएतापनि निजि क्षेत्रको व्यवस्थापन प्रभावकारी हुने आयोजनाको कार्यान्वयन निजि क्षेत्रको एक व्यवस्थापनमा हुनेछ ।
- (४) सार्वजनिक र निजि क्षेत्र दुवैको उल्लेख्य लगानी भएको वा आयोजनाको कार्यान्वयनमा संयुक्त भूमिका आवश्यक भएको आयोजना संयुक्त कम्पनीको व्यवस्थापनमा कार्यान्वयन हुनेछ ।

८. आयोजनाको सुची तयार गर्ने : (१) स्थानीय तहले योजना तर्जुमाको नियमित प्रक्रियाअन्तर्गत पहिचान भएका साभेदारी आयोजनाहरूको प्राथमिकताअनुसार छुट्टै सुची तयार गर्नुपर्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम स्थानीय तहले आयोजना बैंक समेत बनाउन सक्नेछ ।
- (३) कुनै कम्पनी वा संस्थाले सार्वजनिक निजि साभेदारीअन्तर्गत कुनै आयोजना सञ्चालन गर्न चाहेमा सम्बन्धित स्थानीय तहमा निवेदन गर्न सक्नेछ ।

- (४) स्थानीय तहले सार्वजनिक सुचना प्रकाशित गरी साभेदारी आयोजनाहरू माग गर्न सक्नेछ ।
- (५) स्थानीय तहले निजि क्षेत्र, प्राज्ञिक वर्ग, विषयगत विज्ञ, नागरिक समाज, राजनितिकर्मी लगाएत सरोकारवालाहरूसँग अन्तरक्रिया वा गोष्ठी गरी साभेदारी आयोजनाहरू पहिचान गर्न सक्नेछ ।
- (६) स्थानीय तहलाई उपयुक्त लागेको अन्य विधिबाट समेत साभेदारीको आयोजनाहरू पहिचान गर्न सक्नेछ ।
- (७) उपदफा (१), (२), (३), (४), (५), (६) बमोजिम प्राप्त सबै आयोजनाहरूको सुची सम्बन्धित स्थानीय तहले आफ्नो रायसहित सार्वजनिक निजि साभेदारी आयोजना लगानी छनौट समितिमा छलफलका लागि पेश गर्ने ।
- (८) उपदफा (७) बमोजिम प्राप्त सुचिमा सार्वजनिक निजि साभेदारी आयोजना लगानी छनौट समितिले आवश्यक छलफल गरी परिमार्जन वा थपघट गर्न सक्नेछ ।
- (९) उपदफा (८) बमोजिम सार्वजनिक निजि साभेदारी आयोजना लगानी छनौट समितिले तयार गरेको सुची स्थानीय तहले आयोजना बैंक (प्रोजेक्ट बैंक) मा समावेश गर्नु पर्नेछ ।

५. आयोजनाको प्राथमिकीकरण : (१) आयोजना बैंकमा समावेश भएका साभेदारी आयोजनाको सुचीलाई सार्वजनिक निजि साभेदारी आयोजना लगानी छनौट समितिले सम्बन्धित स्थानीय तह र सरोकारवालाहरूसँग छलफल गरी उनीहरूको सुझाव र प्रतिवद्धता समेतलाई ध्यानमा राखी आयोजनाहरूको प्राथमिकीकरण गर्नु पर्नेछ ।

स्पष्टीकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि “सरोकारवालाहरू” भन्नाले सम्बन्धित स्थानीय तह आयोजनाबाट लाभ प्राप्त गर्ने पक्ष, हानि वा नकारात्मक प्रभाव पर्न जाने पक्ष र आयोजनासँग सरोकार भएका क्रियाशिल संघसंस्था, वा व्यक्तिहरूमध्ये केही वा सबैलाई जनाउँछ ।

(२) साभेदारी आयोजनाको प्राथमिकीकरण उपदफा (१) मा उल्लिखित आधारको अतिरिक्त, देहायको आधारमा हुनेछः-

(क) आधारभूत सेवा सुविधा विस्तार हुने,

- (ख) आर्थिक विकासमा योगदान गर्ने,
- (ग) विपन्न र सीमान्तकृत समूदायलाई फाइदा पुग्ने,
- (घ) बढी जनसङ्ख्या लाभान्वित हुने,
- (ङ) आर्थिक, सामाजिक र वातावरणीय जोखिम कम हुने,
- (च) निजि क्षेत्रको लगानी र व्यवस्थापन हुने,
- (छ) सरकारको लगानी र दीर्घकालिन दायित्व कम हुने,
- (ज) प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष लाभहरू बढी प्राप्त हुने,
- (झ) आयोजना सम्पन्न हुने अवधि छोटो हुने,
- (ञ) रोजगारी सिर्जना गर्ने लगायतका अन्य आधारहरू ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम सरोकारवालाहरूसँग गरिने छलफलको विधि र प्रक्रिया सार्वजनिक निजि साभेदारी आयोजना लगानी छनौट समितिले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ । उक्त छलफल कार्यक्रम आवश्यकता हेरी एकै पटक वा पटक-पटक र सामुहिक वा आयोजनाअनुसार छुट्टाछुट्टै गर्न सकिनेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम आयोजनाको प्राथमिकीकरण गर्दा देहायबमोजिमका आधारमा विभाजन गरी छुट्टाछुट्टै प्राथमिकीकरण गर्नुपर्नेछः-

- (क) राजस्व बृद्धि गर्ने आयोजना,
- (ख) व्ययभार बढी हुने आयोजना,
- (ग) राजस्व बृद्धि नगर्ने र व्ययभार नबढाउने आयोजना ।

स्पष्टीकरण: यस उपदफाको प्रयोजनको लागि,-

(क) “राजस्व बृद्धि गर्ने आयोजना” भन्नाले शेयर लगानी सम्भाव्यता न्यून परिपुर्ति कोष (भायाविलिटी ग्याप फन्ड), जोखिम न्युनीकरण कोष (रिस्क मिटिगेशन फन्ड) र यस्तै अन्य शीर्षकअन्तर्गत सरकारले गर्ने लगानीभन्दा रोयल्टी, लाभांश वा यस्तै अन्य शीर्षकअन्तर्गत सरकारले प्राप्त गर्ने राजस्व बढी हुने आयोजनालाई बुझाउँछ ।

(ख) “व्ययभार बढी हुने आयोजना” भन्नाले रोयल्टी, लाभांश वा यस्तै अन्य शीर्षकअन्तर्गत सरकारले कुनै रकम प्राप्त नगर्ने वा त्यस्तो रकम प्राप्त गरे पनि प्राप्त गर्ने राजस्वभन्दा शेयर लगानी, सम्भाव्यता न्यून परिपुर्ति कोष, जोखिम न्युनीकरण कोष र यस्तै अन्य शीर्षकअन्तर्गत सरकारले गर्ने लगानी बढी हुने आयोजनालाई बुझाउँछ ।

- (ग) “राजस्व बृद्धि नगर्ने र व्ययभार नबढाउने आयोजना” भन्नाले सरकारले लगानी गर्न नपर्ने र सरकारको राजस्व बृद्धिमा पनि प्रत्यक्ष योगदान नगर्ने आयोजनालाई बुझाउँछ ।
- (५) साभेदारी आयोजनाहरूको सुचीमा थपघट हुँदा वा नयाँ परिस्थिति उत्पन्न भएमा उपदफा (१) बमोजिम तयार भएको प्राथमिकीकरणको सुचीलाई आवश्यकताअनुसार परिमार्जन र पुनःप्राथमिकीकरण गर्न सकिनेछ ।

- १०. आयोजनाको छनौट :** (१) दफा ९ बमोजिम तयार भएको प्राथमिकीकरण सूचीबाट सार्वजनिक निजी साभेदारी आयोजना लगानी छनौट समितिले सम्बन्धित स्थानीय तहको सहभागितामा उत्कृष्ट आयोजनाहरू छनौट गर्नुपर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम छनौट भएका आयोजनाहरू सरकारको नीति तथा कार्यक्रम र बजेटमा समावेश गर्नको लागि स्थानीय तहमा पेश गर्नुपर्नेछ ।
- (३) सरकारको नीति तथा कार्यक्रम र बजेटमा समावेश भएका आयोजनाहरू स्थानीय परियोजना बैकमा उल्लेख गर्नुपर्नेछ ।

- ११. सामान्य विवरण तयार गर्नुपर्ने :** (१) साभेदार छनौटको प्रक्रिया शुरु हुनु अगावै सम्बन्धित मन्त्रालयले साभेदारीको औचित्य स्थापित गर्न आयोजनाको सामान्य विवरण तयार गर्नुपर्नेछ ।

- (२) आयोजनाको सामान्य विवरणमा देहायका केही वा सबै विषय समावेश हुन सक्नेछः-

- (क) आयोजनाको पृष्ठभूमि,
 (ख) आयोजनाको औचित्य,
 (ग) लाभान्वित वर्ग,
 (घ) आयोजनाको अवधि,
 (ङ) साभेदारी गर्दा र नगर्दा बीचको भिन्नताको पहिचान,
 (च) आयोजनाको लगानी,
 (छ) आयोजनाको ढाँचा,
 (ज) आयोजनाको कार्यान्वयन ढाँचा,
 (झ) साभेदारको किसिम,
 (ञ) साभेदारहरूको प्रमुख जिम्मेवारी,
 (ट) साभेदार र लाभान्वित वर्गको हित संरक्षण गर्ने उपायहरू,
 (ठ) आयोजनाको जोखिमहरू,

- (ड) विवाद व्यवस्थापनका तरिकाहरू,
 (ढ) जोखिम व्यवस्थापनका उपायहरू,
 (ण) समीक्षा र समायोजनको प्रक्रिया,
 (त) सम्भौताका आधारभूत रूपरेखा (मुख्य-मुख्य शर्त, वन्देजहरू, समयावधि, लगानी, सेवा शुल्क निर्धारण इत्यादि),
 (थ) आयोजनाको प्रकृतिअनुसारका आवश्यक अन्य पक्षहरू ।
- (३) आयोजनाको सामान्य विवरण तयार गर्नको लागि आवश्यकताअनुसार निम्नमध्ये कुनै वा केही कार्य गरेको हुनुपर्नेछः-
- (क) प्रारम्भिक वस्तुस्थिति विश्लेषण,
 (ख) पुर्व सम्भाव्यता अध्ययन,
 (ग) प्रारम्भिक वातावरण परीक्षण,
 (घ) प्रारम्भिक लागत र लाभ विश्लेषण,
 (ङ) विज्ञमत सर्वेक्षण,
 (च) जनमत सर्वेक्षण,
 (छ) गोष्ठी वा अन्तरक्रिया,
 (ज) आवश्यक देखिएका अन्य अध्ययन वा विश्लेषणहरू ।
- (४) आयोजनाको विवरण तयार गर्न बाह्य परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने भएमा वा कुनै निकाय वा संस्थाको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा परामर्श सेवा प्राप्त गर्न सकिने अवस्था भएमा वार्ताद्वारा आपसी सहमतिमा सम्भौता गरी त्यस्तो सेवा सोभै प्राप्त गर्न सकिनेछ । तर त्यस्तो सेवा स्वीकार गर्नु अघि स्थानीय सरकारको नीति तथा मापदण्ड अनुकूल भए नभएको यकिन गर्न स्थानीय तहको सहमति लिनुपर्नेछ । स्थानीय तहले त्यस्तो परामर्श सेवा सरकारको चालू आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रममा आवद्ध भए नभएको हेरी सहमति प्रदान गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद-३

पूर्वाधार आयोजनाको साभेदार छनौटसम्बन्धी व्यवस्था

- १२. आशयपत्र आव्हान गर्न सक्ने:** (१) यस ऐनबमोजिम कुनै आयोजना कार्यान्वयन गर्न उपयुक्त छ भनी स्थानीय तहबाट निर्णय भएमा सम्बन्धित स्थानीय तहले तोकिएका कुराहरू खुलाई सार्वजनिक रूपमा सूचना प्रकाशन गरी आशयपत्र आव्हान गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम आशयपत्र पेश गर्न चाहने कम्पनी वा संस्थाले सोही उपदफाबमोजिम प्रकाशित सूचनामा उल्लिखित विवरणहरु खुलाई तोकिएको समयावधिभित्र सम्बन्धित मन्त्रालयसमक्ष आशयपत्र पेश गर्नुपर्नेछ ।

१३. संक्षिप्त सुची तयार गर्ने: सम्बन्धित स्थानीय तहले आशयपत्र प्राप्त भएको मितिले एक महिनाभित्र तोकिएको मूल्याङ्कनका आधारमा आशयपत्रदाताहरुको मूल्याङ्कन गरी संक्षिप्त सुची तयार गरी प्रकाशित गर्नुपर्नेछ ।

१४. प्रस्ताव आव्हान गर्न सक्ने : (१) दफा १३ बमोजिम संक्षिप्त सुचीमा परेको आशयपत्रदाताहरुमध्येबाट आयोजना कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा तोकिएका कुराहरु खुलाई सार्वजनिक रुपमा सूचना प्रकाशन गरी प्रस्ताव आव्हान गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रस्ताव पेश गर्न चाहने व्यक्तिले देहायका विवरणहरु खुलाई सोही उपदफाबमोजिम प्रकाशित सूचनामा उल्लिखित समयावधिभित्र सम्बन्धित स्थानीय तहसमक्ष प्रस्ताव पेश गर्नुपर्नेछ:-

- (क) प्रारम्भिक सम्भाव्यता अध्ययन,
- (ख) प्रारम्भिक इञ्जिनियरिङ्ग प्रारूप,
- (ग) प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन,
- (घ) प्रस्तावकको आर्थिक हैसियत भल्काउने विवरणहरु,
- (ङ) प्रस्तावकको प्राविधिक क्षमता भल्काउने विवरणहरु,
- (च) आयोजनाको अनुमानित लागत,
- (छ) प्रास्तावित वित्तीय स्रोत,
- (ज) स्थानीय तहलाई बुझाउने प्रस्तावित रोयल्टी, पट्टा रकम, लाभांश वा यस्तै अन्य रकम,
- (झ) स्थानीय तहसँग माग गरिएको शेयर लगानी, सम्भाव्यता न्यून परिपुर्ति कोष, जोखिम न्युनिकरण कोष वा यस्तै अन्य रकम,
- (ञ) उपभोक्तासँग लिने प्रस्तावित सेवा शुल्क,
- (ट) आयोजना कार्यान्वयनसम्बन्धी प्रक्रिया र विवरण,
- (ठ) आयोजना कार्यान्वयन गर्दा सम्भावित जोखिम र जोखिम न्यून गर्ने प्रस्तावित उपायहरु,
- (ड) तोकिएबमोजिमका अन्य विवरण ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै आयोजनाको पहिले नै सर्वेक्षण भइसकेको भए स्थानीय तहको निर्णयमा दफा १३ बमोजिम सुचीमा परेका आशयपत्रदाताबाट आयोजना कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा तोकिएका कुराहरु खुलाई सार्वजनिक रुपमा सूचना प्रकाशन गरी सोभै प्रस्ताव आव्हान गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम प्रस्ताव पेश गर्न चाहने प्रस्तावकले तोकिएका विवरणहरु खुलाई सोही उपदफाबमोजिम प्रकाशित सूचनामा उल्लिखित समयावधिभित्र सम्बन्धित स्थानीय तह समक्ष प्रस्ताव पेश गर्नुपर्नेछ ।

१५. प्रस्ताव छनौट गर्ने: (१) दफा १४ बमोजिम प्रस्ताव प्राप्त भएपछि सम्बन्धित स्थानीय तहले प्रस्ताव प्राप्त भएको मितिले साठी दिनभित्र देहायका आधारमा प्रस्ताव छनौट गर्नुपर्नेछ:-

- (क) प्रस्तावकको आर्थिक हैसियत,
 - (ख) प्रस्तावकको प्राविधिक क्षमता,
 - (ग) प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन,
 - (घ) आयोजनाको अनुमानित लागत,
 - (ङ) स्थानीय तहलाई बुझाउने प्रस्तावित रोयल्टी, पट्टा रकम, लाभांश वा यस्तै अन्य रकम,
 - (च) स्थानीय तहसँग माग गरिएको शेयर लगानी, सम्भाव्यता न्यून परिपुर्ति कोष, जोखिम न्युनिकरण कोष वा यस्तै अन्य रकम,
 - (छ) उपभोक्तासँग लिने प्रस्तावित सेवा शुल्क,
 - (ज) आयोजनाको प्रकृतिअनुसारका अन्य आधारहरु ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम प्रस्ताव छनौटसम्बन्धी आधार प्रस्ताव पेश गर्नुअघि सम्बन्धित सबै प्रस्तावकहरुलाई उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम प्रस्ताव छनौट भएपछि छिटो साधनद्वारा छनौट भएको प्रस्तावकलाई त्यसको त्यसको जानकारी दिनु पर्नेछ र सम्बन्धीत सबै प्रस्तावकको जानकारीका लागि राष्ट्रियस्तरको पत्रिकामा सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गर्नुपर्नेछ ।
- (४) उपदफा (१) को खण्ड (घ), (ङ) र (च) मा उल्लिखित रकको गणना वर्तमान मूल्यमा गर्नुपर्नेछ ।

- (५) वर्तमान मूल्य निर्धारणको लागि प्रयोग गरिने बढादर (डिस्काउन्ट रेट) प्रस्ताव आह्वान सूचनामा तोकिएको हकमा सोहीबमोजिम र नतोकिएको हकमा दश प्रतिशत हुनेछ ।

१६. वार्ताद्वारा आयोजनाको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गर्नसक्ने: (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै कम्पनी वा संस्थाले विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन नभएको कुनै आयोजनाको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गर्नको लागि सम्बन्धित स्थानीय तह समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ । यस्तो निवेदन पेश गर्दा त्यस्तो अध्ययन गर्न लाग्ने आवश्यक खर्च रकमको अनुमान समेत पेश गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम परेको निवेदनउपर आवश्यक जाँचबुझ गर्दा विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गर्न अनुमति दिन मनासिव छ भन्ने लागेमा स्थानीय तहले निवेदकसँग वार्ता गर्न अनुमति दिन सक्नेछ । वार्ताबाट त्यस्तो सम्भाव्यता अध्ययन गर्न उपयुक्त देखिएमा निर्णयका लागि आवश्यक रायसहित कार्यपालिकामा प्रस्ताव पेश गर्नुपर्नेछ । कार्यपालिकाबाट त्यस्तो प्रस्ताव स्वीकृत भएमा सम्बन्धित स्थानीय तहले सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने अनुमति प्रदान गर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गर्दा गराउँदा लागेको खर्च त्यस्तो विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने गराउने कम्पनी स्वयंले व्यहोर्नु पर्नेछ । सम्भाव्यता अध्ययन भइसकेपछि अध्ययन गर्दा भएको वास्तविक व्ययको चार्टर एकाउण्टेण्टबाट प्रमाणित विवरण संलग्न राखी अध्ययन प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

(४) यस दफाबमोजिम विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गरिएको कुनै आयोजनाको कार्यान्वयनका लागि प्रतिस्पर्धा गराउँदा उपदफा (२) बमोजिम विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने गराउने कम्पनी कुनै कारणले छनौट हुन नसकेमा निजले सो आयोजनाको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गर्दा गराउँदा लागेको खर्च त्यस्तो आयोजनाको कार्यान्वयनको लागि छनौट भएको प्रस्ताव स्वीकृत हुने कम्पनीले व्यहोर्नुपर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम व्यहोरिने रकम कार्यपालिका वा सभाको निर्णयमा आवश्यकताअनुसार समिति गठन गरि वास्तविक खर्च रकम यकिन गर्नुपर्नेछ । त्यस्तो खर्च रकम यकिन गर्दा सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने समयको

मुल्यलाई आधार मुल्य मान्नुपर्नेछ । यस्तो गणना गर्दा आधार मूल्यबाहेक मूल्यबृद्धिलगायत अतिरिक्त खर्चहरु गणना गर्न पाइने छैन ।

१७. वार्ताद्वारा आयोजना कार्यान्वयन गर्न सक्ने : (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायका अवस्थामा कुनै आयोजना वार्ताद्वारा कार्यान्वयन गराउन सक्नेछ:-

- (क) यस ऐनबमोजिम कम्तीमा दुईपटक आशयपत्र वा प्रस्ताव आह्वान गर्दा पनि आवश्यक संख्यामा आशयपत्र वा प्रस्ताव छनौट हुन नसकेको, वा
(ख) प्रतिस्पर्धा हुन सक्ने सम्भावना नभएको, वा
(ग) नयाँ अवधारणा वा प्रविधि समावेश भएको, वा
(घ) सार्वजनिक निजी साभेदारी आयोजना लगानी छनौट समितिले वार्ताद्वारा कार्यान्वयन गर्न सिफारिस गरेको, वा
(ङ) कुनै कारणले यस ऐनबमोजिमको अन्य कार्यविधि अवलम्बन गर्न उपयुक्त नदेखिएको ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (ङ) बमोजिम कुनै कारणले यस ऐनबमोजिमको अन्य कार्यविधि अवलम्बन गर्न उपयुक्त नदेखिएको हो भने सोको कारण खुलाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको कुनै आयोजना वार्ताद्वारा कार्यान्वयन गर्न चाहने कम्पनीले दफा १४ को उपदफा (२) मा उल्लिखित विवरण र तोकिएका कुराहरु खुलाई निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम प्राप्त भएको निवेदन जाँचबुझ गर्दा वाताद्वारा सो आयोजना कार्यान्वयन गर्न उपयुक्त देखिएमा सम्बन्धित स्थानीय तहको प्रस्तावमा कार्यापालिकाको निर्णयले निवेदकसँग वार्ता गरी कार्यान्वयन गर्न अनुमति प्रदान गर्नेछ ।

१८. समभदारीपत्रमा हस्ताक्षर गर्न सक्ने : दफा १५ बमोजिम प्रस्ताव छनौट गरेपछि वा दफा १७ को उपदफा (४) बमोजिम आयोजना कार्यान्वयन गर्न उपयुक्त देखिएमा सम्बन्धित स्थानीय तहले प्रस्तावकसँग आयोजनाको कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा समभदारीपत्र हस्ताक्षर गर्न सक्नेछ ।

१५. आयोजनाको विस्तृत विवरण पेश गर्नुपर्नेः (१) दफा १८ बमोजिम समझदारीपत्र गरेकोमा सो समझदारीपत्रमा उल्लिखित समयवधि भित्र र समझदारी पत्र सम्झौता नगरेकोमा आयोजनाको प्रकृति हेरी छ महिनामा नबढ्ने गरी सम्बन्धित स्थानीय तहले तोकेको समयवधिभित्र प्रस्तावकले आयोजना कार्यान्वयनसम्बन्धी देहायका विवरणहरूसहित विस्तृत आयोजना विवरण (डिटेल् प्रोजेक्ट रिपोर्ट) सम्बन्धित स्थानीय तह समक्ष पेश गर्नुपर्नेछः-

- (क) आयोजनाको विवरण,
 - (ख) विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन,
 - (ग) विस्तृत इन्जिनियरिङ डिजाइन,
 - (घ) वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन,
 - (ङ) चरणबद्ध रूपमा कार्यान्वयन गर्ने भए सोको विवरण,
 - (च) कार्यान्वयन तरिका,
 - (छ) कार्यान्वयन अवधिको खर्च तथा आम्दानीको प्रक्षेपण,
 - (ज) कार्यान्वयनको संस्थागत व्यवस्था,
 - (झ) उपभोक्तासँग लिइने प्रस्तावित शुल्क,
 - (ञ) आयोजना कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा अन्य व्यक्तिसँग कुनै सम्झौता गरेको भए त्यसको विवरण,
 - (ट) आयोजना सञ्चालन गर्दा स्थानीय तहलाई बुझाउने रोयल्टी, पट्टा रकम, लाभांश वा यस्तै अन्य रकम,
 - (ठ) आयोजना सञ्चालन गर्दा स्थानीय तहसँग माग गरिएको शेयर लगानी, सम्भाव्यता न्यून परिपुर्ति कोष, जोखिम न्यूनिकरण कोष वा यस्तै अन्य रकम,
 - (ड) लगानीका सम्भाव्य स्रोतसम्बन्धी विवरण,
 - (ढ) आयोजनाको बीमासम्बन्धी व्यवस्था,
 - (ण) आयोजना कार्यान्वयन हुने क्षेत्र,
 - (त) आयोजनाको कार्यान्वयन सम्बन्धमा प्रस्तावकले अवलम्बन गर्ने आर्थिक कार्यविधिसम्बन्धी व्यवस्था,
 - (थ) तोकिएबमोजिमका अन्य विवरण ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको अवधिभित्र प्रस्तावकले सो उपदफाबमोजिमको विवरण पेश गर्न नसक्ने कुनै मनासिब कारण देखाई म्याद थपको लागि सम्बन्धित स्थानीय तहमा निवेदन दिएमा सम्बन्धित स्थानीय तहले बढीमा पैंतिस दिन म्याद थप गर्न सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिमको अवधिभित्र प्रस्तावकले उपदफा (१) को खण्ड (ख) र (ग) बमोजिमको विवरण पेश गर्न नसक्ने कारण देखाई सम्बन्धित स्थानीय तहससमक्ष दिएको निवेदन जाँचबुझ गर्दा सो मनासिब देखिएमा सम्बन्धित स्थानीय तहले कुनै खास आयोजनाको हकमा त्यस्तो प्रस्तावकलाई सम्झौता भएपछि सो विवरण पेश गर्न पाउने गरी छुट दिन सक्नेछ ।

२०. रद्द गर्न सक्नेः (१) प्रस्तावकसँग समझदारी पत्रमा आयोजना सम्झौता गरेको भए त्यस्तो समझदारी पत्र वा सो नभएको भए निम्न अवस्थामा प्रस्तावकको प्रस्ताव रद्द गर्न सकिनेछः-

- (क) दफा १९ को उपदफा (१) वा (२) बमोजिमको समयवधिभित्र प्रस्तावकले विवरण पेश नगरेमा वा त्यसरी पेश गरिएको विवरण अध्ययन गर्दा आयोजना कार्यान्वयन गर्न सम्भाव्य र उपयुक्त नदेखिएमा, र
 - (ख) प्रस्तावमा स्थानीय तहसँग माग गरिएको शेयर लगानी, सम्भाव्यता न्यून परिपुर्ति कोष, जोखिम न्यूनिकरण कोष वा यस्तै अन्य रकमभन्दा स्थानीय तहलाई रोयल्टी, पट्टा रकम, लाभांश वा यस्तै अन्य रकमवापत बढी राजश्व बुझाउने गरी गरिएको प्रस्तावको प्रतिकूल प्रस्ताव प्राप्त भएमा ।
- (२) उपदफा (१) को खण्ड (ख) को अवस्था रहेको वा नरहेको थाहा पाउनको लागि स्थानीय तहसँग माग गरिएको शेयर लगानी, सम्भाव्यता न्यून परिपुर्ति कोष, जोखिम न्यूनिकरण कोष वा यस्तै अन्य रकमवापतको लगानी र प्रस्तावकले स्थानीय तहलाई रोयल्टी, पट्टा रकम, लाभांश वा यस्तै अन्य रकमवापतको राजस्व दुबैलाई वर्तमान मूल्यमा गणना गर्नुपर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम वर्तमान मूल्य निर्धारणको लागि प्रयोग गरिने बट्टादर (डिस्काउन्ट रेट) प्रस्ताव आव्हान सूचनामा तोकिएको हकमा सोहीबमोजिम र नतोकिएको हकमा दश प्रतिशत हुनेछ ।
- (४) उपदफा (१) बमोजिम समझदारी पत्र वा प्रस्ताव रद्द भएमा प्रस्तावकले स्थानीय तहसँग कुनै किसिमको हानि नोक्सानीवापतको क्षतिपुर्ति दाबी गर्न पाउने छैन ।

२१. **सम्झौता गर्नुपर्ने:**(१) दफा १९ बमोजिम प्राप्त विवरणको आधारमा प्रस्तावकसँग सम्झौता गर्न उपयुक्त देखिएमा वा दफा २० बमोजिम समझदारी पत्र वा प्रस्ताव रद्द नभएमा कार्यपालिकाको निर्णयमा स्थानीय तहले प्रस्तावकसँग आवश्यकताअनुसार वार्ता गरी सार्वजनिक निजी साभेदारी आयोजना लगानी छनौट समितिको सुझाव लिई सम्झौता गर्नेछ ।

(२) कुनै आयोजनामा अर्को स्थानीय तह वा प्रदेश सरकार समेत साभेदार भएमा उपदफा (१) बमोजिम गरिने सम्झौतामा अर्को स्थानीय तह वा प्रदेश सरकार समेतले हस्ताक्षर गर्नुपर्नेछ ।

२२. **सम्झौता स्वतः रद्द हुने:** (१) प्रस्तावकले दफा १९ को उपदफा (१) को खण्ड (ख) र (ग) बमोजिमको विवरण तोकेको समयावधिभित्र पेश गर्नुपर्नेछ । सो अवधिभित्र प्रस्तावकले त्यस्तो विवरण पेश गर्न नसकेमा प्रस्तावकसँग गरेको सम्झौता स्वतः रद्द भएको मानिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सम्झौता स्वतःरद्द भएमा सम्बन्धित पक्षलाई पत्र पठाई वा सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गरी जानकारी गराउनुपर्नेछ ।

२३. **सम्झौतामा खुलाउनु पर्ने कुराहरु:** सम्झौतामा देहायका कुराहरु खुलाउनुपर्नेछ:-

- (क) आयोजनाको विवरण,
- (ख) आयोजना कार्यान्वयन शुरु गर्ने मिति र सम्पन्न गर्ने मिति,
- (ग) आयोजनाको निर्माण वा सञ्चालन गर्दा साभेदारले पाउने सुविधा तथा सहूलियतसम्बन्धी कुरा,
- (घ) अनुमतिपत्रको आवधि,
- (ङ) आयोजना कार्यान्वयनको चरणबद्ध विवरण कार्यान्वयन तालिक,
- (च) आयोजनाको प्राविधिक गुणस्तर तथा मानक (स्टाण्डर्ड),
- (छ) आयोजना सञ्चालनसम्बन्धी विवरण,
- (ज) आयोजना लिजमा दिइएको भए सोको विवरण र लिजका शर्तहरु,
- (झ) आयोजनाको सञ्चालन वा हस्तान्तरणको शर्त,
- (ञ) आयोजना सञ्चालन गर्दा उपभोक्तासँग लिन पाउने शुल्कसम्बन्धी व्यवस्था,
- (ट) आयोजनाको बीमासम्बन्धी व्यवस्था,
- (ठ) आयोजनामा जडित मेशिन तथा आयोजना हस्तान्तरणका बखत हुनुपर्ने अवस्था र गुणस्तर,

- (ड) स्थानीय तहलाई बुझाउनेपर्ने रोयल्टी, पट्टा रकम, लाभांश वा यस्तै अन्य रकम र भुक्तानी विधि,
- (ढ) आयोजना कार्यान्वयन गर्दा कुनै पक्षले सम्झौताबमोजिमको दायित्व पुरा नगरेको कारणबाट सम्झौता रद्द हुने अवस्था,
- (ण) विवाद व्यवस्थापनसम्बन्धी व्यवस्था,
- (त) प्रगति प्रतिवेदनसम्बन्धी व्यवस्था,
- (थ) अनुगमन र मुल्याङ्कनसम्बन्धी व्यवस्था,
- (द) आवधिक समीक्षा र समायोजनसम्बन्धी व्यवस्था,
- (ध) सार्वजनिक साभेदारको तर्फबाट लगानी, सम्भाव्यता न्युन परिपुर्ति कोष र जोखिम न्युनिकरण कोष आवश्यक भए सो सम्बन्धी व्यवस्था,
- (न) सार्वजनिक साभेदारको विशेष जिम्ब्वारीहरु भए सोसम्बन्धी व्यवस्था,
- (प) अन्य आवश्यक व्यवस्थाहरु ।

परिच्छेद-४

सामाजिक-आर्थिक आयोजनाको साभेदार छनौटसम्बन्धी व्यवस्था

२४. **आशयपत्र आव्हान गर्न सक्ने:** (१) स्थानीय सरकारले कुनै सामाजिक-आर्थिक आयोजना कार्यान्वयन गर्न उपयुक्त देखेमा तोकिएका विवरण खुलाई सम्बन्धित स्थानीयमार्फत् सार्वजनिक रुपमा सूचना प्रकाशन गरी आशयपत्र आव्हान गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम आशयपत्र पेश गर्न चाहने कम्पनी, सहकारी संस्था वा तिनिहरुको संयुक्त उपक्रमले प्रकाशित सूचनामा उल्लिखित विवरणहरु खुलाई तोकिएको समयावधिभित्र सम्बन्धित स्थानीय तहसमक्ष आशयपत्र पेश गर्नुपर्ने ।

२५. **सोभै आशयपत्र पेश गर्न सक्ने :** (१) स्थानय तहले कुनै सामाजिक-आर्थिक आयोजना कार्यान्वयन गर्न चाहने कम्पनी, सहकारी संस्था वा तिनिहरुको संयुक्त उपक्रमले सम्बन्धित स्थानीय तहसमक्ष सोभै आयशपत्र पेश गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम आशयपत्र पेश गर्न चाहने कम्पनी, सहकारी संस्था वा तिनिहरुको संयुक्त उपक्रमले तोकिएको विवरणहरु खुलाई आशयपत्र पेश गर्नुपर्नेछ ।

- २६. आशयपत्रदाताको सुची तयार गर्ने:** (१) सम्बन्धित स्थानीय तहले दफा २४ र २५ बाट प्राप्त आशय पत्रदाताहरूको सुची तयार गर्नुपर्नेछ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिमको सुचीमा परेका कम्पनी, सहकारी संस्था वा तिनहरूको संयुक्त उपक्रमको सुची प्रकाशित गर्नुपर्नेछ ।
- २७. प्रस्ताव माग गर्ने:** (१) सम्बन्धित स्थानीय तहले दफा २६ बमोजिमको सुचीमा भएका उत्कृष्ट आशयपत्रदाताबाट आयोजना कार्यान्वयनको लागि प्रस्ताव माग गर्न सक्नेछ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रस्ताव पेश गर्ने आशयपत्रदाताले तोकिएको ढाँचामा माग गरिएको विवरण खुलाई सम्बन्धित स्थानीय तहसमक्ष प्रस्ताव पेश गर्नुपर्नेछ ।
- २८. प्रस्ताव छनौट गर्ने:** (१) दफा २७ बमोजिम प्रस्ताव प्राप्त भएपछि सम्बन्धित स्थानीय तहले प्रस्ताव प्राप्त भएको ४५ दिनभित्र देहायका आधारमा प्रस्ताव छनौट गर्नुपर्नेछ:-
(क) प्रस्तावकको आर्थिक हैसियत,
(ख) प्रस्तावकको प्राविधिक क्षमता,
(ग) प्रस्तावकको लगानी र जिम्मेवारीहरू,
(घ) स्थानीय तहबाट गर्नुपर्ने लगानी र भूमिका,
(ङ) लाभग्राही वर्गले प्राप्त गर्ने लाभहरू,
(च) तोकिएबमोजिमका अन्य आधारहरू ।
(२) प्रस्ताव पेश गर्नुअघि उपदफा (१) बमोजिम प्रस्ताव छनौटसम्बन्धि आधार प्रस्तावकलाई उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।
(३) उपदफा (१) बमोजिम प्रस्ताव छनौट गरेपछि त्यसको जानकारी छिटो साधनद्वारा छनौट भएको प्रस्तावकलाई दिनुपर्नेछ ।
- २९. सेवाप्रदायक संस्था छनौट गर्नुपर्ने:** (१) सामाजिक-आर्थिक आयोजना कार्यान्वयन गर्न आवश्यकताअनुसार सेवा प्रदायक संस्था छनौट गर्न सकिने छ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम सेवाप्रदायक संस्था छनौटको लागि आशयपत्र माग गर्नु पर्नेछ ।

- (३) उपदफा (२) बमोजिम आशयपत्र पेश गर्न चाहने सामाजिक संस्थाले सुचनामा माग गरेबमोजिमको कागजात र विवरण खुलाई आशयपत्र पेश गर्नुपर्नेछ ।
(४) उपदफा (३) बमोजिम प्राप्त आशयपत्रको मूल्याङ्कन देहायको आधारमा गर्नुपर्नेछ:-
(क) आशयपत्रदाता संस्थाको सम्बन्धित कार्य अनुभव,
(ख) संस्थाको संगठनात्मक क्षमता,
(ग) प्रस्तावित जनशक्तिको योग्यता, अनुभव र क्षमता,
(घ) तोकिएबमोजिमका अन्य आधारहरू ।
- ३०. त्रिपक्षीय सम्झौता गर्नुपर्ने:** (१) सेवा प्रदायक संस्थासमेत छनौट भएको सामाजिक-आर्थिक आयोजना कार्यान्वयन गर्न सम्बन्धित स्थानीय तह, छनौट भएको प्रस्तावक र सेवा प्रदायक संस्थाबीच त्रिपक्षीय सम्झौता गर्नुपर्नेछ ।
(२) कुनै आयोजना कार्यान्वयनमा अर्को स्थानीय तह वा प्रदेश सरकार समेत साभेदार भएमा उपदफा (१) बमोजिम अर्को स्थानीय तह वा प्रदेश सरकार समेतले सम्झौता गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद-५

संयुक्त कम्पनी स्थापना र सञ्चालनसम्बन्धी व्यवस्था

- ३१. संयुक्त कम्पनी स्थापना गर्न सक्ने:** (१) कुनै आयोजना कार्यान्वयन गर्न सार्वजनिक र निजि क्षेत्र दुबैको लगानी र भूमिका आवश्यक भएमा उक्त आयोजना कार्यान्वयन गर्नको लागि सार्वजनिक र निजि क्षेत्र दुबैले एक संयुक्त कम्पनीको स्थापना गर्न सक्नेछन् ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम स्थापना भएको कम्पनी प्रचलित कानूनअनुसार दर्ता गर्नुपर्नेछ ।
- ३२. कम्पनीको शेयर संरचना:** (१) दफा ३१ बमोजिम स्थापित कम्पनीको शेयर संरचना आयोजनाको साभेदारहरूबीच भएको सहमतिबमोजिम हुनेछ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम शेयर संरचना निर्धारण गर्दा देहायबमोजिमको सीमालाई ध्यान दिनुपर्नेछ:-

- (क) स्थानीय तहको शेयर लगानी कुल शेयर पुँजीको तिस प्रतिशत भन्दा बढी हुने छैन ।
- (ख) निजी क्षेत्रको शेयर लगानी कुल शेयर पुँजीको पन्ध्र प्रतिशत भन्दा बढी हुने छैन ।
- (ग) सहकारी क्षेत्रको शेयर लगानी कुल शेयर पुँजीको पन्ध्र प्रतिशतभन्दा बढी हुने छैन ।
- (घ) सर्वसाधारणको शेयर लगानी कुल शेयर पुँजीको पन्ध्र प्रतिशतभन्दा बढी हुने छैन ।
- (ङ) कुनै अर्को स्थानीय तह वा प्रदेश सरकारको लगानी कुल शेयर पुँजीको पच्चिस प्रतिशत भन्दा बढी हुने छैन ।

तर सर्वसाधारण शेयर धनीबाट छनौट हुने सदस्यबाहेक पन्ध्रप्रतिशत भन्दा कम लगानी गर्ने साभेदारले सञ्चालक समितिको सदस्य हुन पाउने छैन ।

३३. सञ्चालक समितिको गठन: (१) कम्पनी सञ्चालनको लागि एक सञ्चालक समिति गठन गरिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने सञ्चालक समितिको स्वरूप देहायबमोजिम हुनेछ:-

- (क) साभेदारहरू मध्येबाट सबैभन्दा बढी शेयर लगानी गर्ने साभेदार
- अध्यक्ष
- (ख) स्थानीय तहको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - सदस्य
- (ग) स्थानीय तहको शेयर धनीमध्येबाट प्रतिनिधि दुईजना - सदस्य
- (घ) निजी शेयर धनीहरूमध्येबाट तीनजना - सदस्य
- (ङ) सहकारी क्षेत्रको शेयर लगानी गरेको अवस्थामा सहकारी क्षेत्रबाट प्रतिनिधि एकजना - सदस्य
- (च) सर्वसाधारण शेयर धनीहरूमध्येबाट एकजना - सदस्य
- (छ) निजी साभेदारी कम्पनीको कार्यकारी निर्देशक - सदस्य सचिव

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (२) को खण्ड (क) बमोजिमको सञ्चालक समितिको अध्यक्ष हुनको लागि विदेशी नागरिकको हकमा प्रचलित कानूनबमोजिमको प्रक्रिया पुरा गरेको हुनुपर्नेछ ।

- (४) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने सञ्चालक समितिको सदस्य-सचिवलाई समितिको निर्णयमा मतदानको अधिकार हुने छैन ।
- (५) सञ्चालक समितिले आयोजनाको उद्देश्य वा प्रारम्भिक शेयर संरचना वा कार्यक्षेत्र वा क्षमता विस्तार वा आधारभूत विषयहरूमा परिवर्तन गर्नुपर्ने अवस्था भए सम्बन्धित स्थानीय तहको अनुमति लिनुपर्नेछ ।
- (६) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने सञ्चालक समितिको पदाधिकारी हुने शेयर लगानी गरी साभेदार भएको हुनुपर्नेछ ।
- (७) सञ्चालक समितिको निर्णय बहुमतको आधारमा हुनेछ ।
- (८) सञ्चालक समितिले विषयगत विज्ञ, कुनै कर्मचारी वा पदाधिकारीलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

३४. सञ्चालक समितिको कार्यकाल: (१) कम्पनीको सञ्चालक समितिको कार्यकाल चार वर्षको हुनेछ ।

- (२) आफ्नो कार्यकाल पूरा गरेका सञ्चालकहरू कम्पनीको सञ्चालक समितिमा पुनः चयन हुन सक्नेछन् ।
- (३) कम्पनी स्थापना हुँदा कायम गरेको सञ्चालक समिति अर्को सञ्चालक समिति गठन नभए सम्मको लागि कामय रहनेछ ।

३५. सञ्चालक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार : (१) सञ्चालक समितिको मुल कार्य कम्पनीलाई नीतिगत नेतृत्व प्रदान गर्नु हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) का अतिरिक्त सञ्चालक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ:-

- (क) कम्पनीको योजना, नीति र रणनीति स्वीकृत गर्ने,
- (ख) कम्पनीको नियमावली, निर्देशिका, संगठनात्मक संरचना, प्रमुख कर्मचारीहरूको दरबन्दी स्वीकृत गर्ने,
- (ग) कम्पनीको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको नियुक्ति गर्ने,
- (घ) प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको कार्यसम्पादन मुल्याङ्कन गर्ने,
- (ङ) अनुगमन र मुल्याङ्कन गर्ने,
- (च) कम्पनीको प्रगती समीक्षा गर्ने,
- (छ) लेखापरीक्षक नियुक्त गर्ने,
- (ज) तोकिएका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

- ३६. सञ्चालकहरूको नियुक्ति:** (१) स्थानीय तहको तर्फबाट सञ्चालक समितिमा प्रतिनिधित्व गर्ने व्यक्तिहरूको निर्वाचन हुने छैन । निजहरूको नियुक्ति र पदमुक्ति स्थानीय तहको निर्णयअनुसार हुनेछ ।
- (२) स्थानीय तहबाट प्रतिनिधित्व गर्ने सञ्चालकहरूको नियुक्ति र पदमुक्ति शेयर धनी स्थानीय तहको सर्वसम्मत वा बहुमतको निर्णयको आधारमा हुनेछ ।
- (३) निजि शेयर धनीहरूको सर्वसम्मत वा बहुमतको निर्णयको आधारमा निजि सञ्चालकहरूको नियुक्ति हुनेछ ।
- (४) सर्वसाधारण शेयर धनीहरूबीच भएको निर्वाचनबाट निर्वाचित व्यक्ति सर्वसाधारण शेयर धनीहरूको तर्फबाट सञ्चालकको रूपमा नियुक्ति हुनेछ ।
- (५) सहकारी क्षेत्रबाट प्रतिनिधित्व गर्ने सञ्चालकको नियुक्ति सहकारी संस्थाको साधारण सभाबाट छनौट हुनेछ ।

- ३७. कम्पनीको व्यवस्थापन:** (१) कम्पनीको दैनिक कार्यको व्यवस्थापन प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट छनौट भएको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको नेतृत्वमा विज्ञ कर्मचारीहरूको समूहबाट हुनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम नियुक्त प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई व्यवस्थापकीय स्वतन्त्रता हुनेछ ।
- (३) कम्पनीको व्यवस्थापनको लागि उपयुक्त संगठनात्मक संरचना तयार गर्नुपर्नेछ ।

- ३८. प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको योग्यता र पद रिक्त हुने अवस्था:** (१) कम्पनीको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको नियुक्ति हुन देहायबमोजिमको योग्यता हुनुपर्नेछ :-
- (क) सिभिल, मेडिकल, आर्किटेक्चर, व्यवस्थापन, अर्थशास्त्र, शहरी र क्षेत्रीय योजनामा स्नातकोत्तर वा सोभन्दा माथिको शिक्षा प्राप्त गरेको,
- (ख) कित्ते, जालसाजी र सरकारी सम्पत्तिको हिनामिना गरेको अभियोगमा सजाय नपाएको,
- (ग) पूर्वाधार संरचना विकाससम्बन्धी कार्यमा कम्तीमा पाँचवर्षको अनुभव भएको र सोमध्ये कम्तीमा पछिल्लो तिनवर्ष कृने कम्पनी वा संस्थाको प्रमुख कार्यकारी वा उच्च तहमा रही कार्य गरेको अनुभव भएको,
- (घ) तोकिएका अन्य योग्यता ।

- (२) देहायको अवस्थामा प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको पद रिक्त हुनेछ:-
- (क) निजले आफ्नो पदबाट दिएको राजिनामा सञ्चालक समितिमाफर्त्त कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएमा,
- (ख) वार्षिक कार्य सम्पादन मुल्याङ्कनमा तोकिएबमोजिमको न्यूनतम अङ्क प्राप्त गर्न नसकेको भनी सञ्चालक समितिको सिफारिसमा कार्यपालिकाले हटाएमा,
- (ग) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसुरदार ठहरिएमा,
- (घ) निजको उमेर पैसट्टी वर्ष पुरा भएमा,
- (ङ) निजको मृत्यु भएमा ।

- ३९. प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको छनौटका आधार:** (१) दफा ३८ मा उल्लिखित न्यूनतम योग्यता पुगेको व्यक्ति प्रमुख कार्यकारी अधिकृत छनौटको लागि निवेदन दिन योग्य हुनेछ ।
- (२) प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको छनौटका आधार र अङ्कभार देहायबमोजिम हुनेछ:-
- (क) कार्यक्षमता - बीस प्रतिशत
- (ख) कम्पनीको लागि प्रस्तावित व्यावसायिक योजना तथा कार्यअनुभव - पचास प्रतिशत
- (ग) परिणाममुखी व्यवस्थापनप्रतिको प्रतिबद्धता - दश प्रतिशत
- (घ) कम्पनीको लागि प्रस्तुत रचनात्मक सुभावहरू - दश प्रतिशत
- (ङ) राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय खोज, अनुसन्धान र तालिम - दश प्रतिशत

- ४०. प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको छनौट प्रक्रिया :** (१) प्रमुख कार्यकारी अधिकृत छनौटको लागि सञ्चालक समितिले तोकिएबमोजिमको एक पदपुर्ति समितिको गठन गरी जिम्मेवारी दिनेछ ।
- (२) पदपुर्ति समितिले सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गरी निवेदन माग गर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम प्राप्त निवेदकहरूमध्येबाट तोकिएको मापदण्डको आधारमा संक्षिप्त सूची प्रकाशित गर्नेछ ।
- (४) संक्षिप्त सूचीमा रहेका निवेदकहरूमध्येबाट बाँकी प्रक्रिया पुरा गरी सफल उम्मेदवारलाई प्रमुख कार्यकारी अधिकृतमा नियुक्तिको लागि पदपुर्ति समितिले सञ्चालक समिति समक्ष सिफारिश गर्नुपर्नेछ ।

४१. प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको कार्यकाल: (१) प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको कार्यकाल चार वर्षको हुनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम नियुक्त प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको पुनःनियुक्ति हुने सक्नेछ।

४२. प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) कम्पनीको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको मुख्य कार्य कम्पनीलाई व्यावसायिक नेतृत्व प्रदान गर्नु हुनेछ।

(२) उपदफा (१) का अतिरिक्त प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछः-

- (क) नीति र योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन,
- (ख) कम्पनीको संस्थागत क्षमता विकास,
- (ग) कर्मचारी व्यवस्थापन,
- (घ) वित्त व्यवस्थापन,
- (ङ) सम्पत्ति व्यवस्थापन,
- (च) आन्तरिक नियन्त्रण,
- (छ) अनुगमन तथा मुल्याङ्कन,
- (ज) अन्तरनिकाय सहकार्य,
- (झ) कम्पनीको कारोबारको हिसाब किताब र विवरणहरू तयार,
- (ञ) समितिको निर्देशन र निर्णयको कार्यान्वयन,
- (ट) तोकिएका अन्य कार्यहरू।

४३. प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको कार्यसम्पादन मुल्याङ्कन: (१) प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको कार्यसम्पादन मुल्याङ्कनको लागि सञ्चालक समितिले एक कार्यसम्पादन मुल्याङ्कन समितिको गठन गरी जिम्मेवारी तोक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन भएको समितिले तोकिएको सुचकहरूको आधारमा प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको कार्य सम्पादन मुल्याङ्कन गरी सञ्चालक समितिसमक्ष पेश गर्नेछ।

४४. प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको पारिश्रमिक र सुविधा: (१) प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको आधारमूत पारिश्रमिक र सुविधा तोकिएबमोजिम हुनेछ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लेख भएकाको अतिरिक्त प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको थप पारिश्रमिक र सुविधा कम्पनीको समग्र उपलब्धिको आधारमा तोकिएबमोजिम हुनेछ।

४५. कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था: (१) कम्पनीले नियुक्त गरेको कर्मचारीहरू कम्पनीको कर्मचारी हुनेछन्।

(२) कम्पनीका कर्मचारीहरूको पारिश्रमिक र सेवा सुविधा कम्पनीको नियमानुसार हुनेछ।

(३) सम्भव भएसम्म कर्मचारीहरूको नियुक्ति गर्दा योग्यता पुगेका स्थानीय बासिन्दाहरूलाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ।

४६. कम्पनीको प्रबन्धपत्र र नियमावलीअनुसार हुने: (१) कम्पनीको सञ्चालन कम्पनीको प्रबन्धपत्र र नियमावलीअनुसार हुनेछ।

(२) कम्पनीको प्रबन्धपत्र र नियमावली तर्जुमा गर्दा प्रचलित कम्पनी कानून अनुसार हुनुपर्नेछ।

परिच्छेद-६

सम्भाव्यता न्युनिकरण कोषसम्बन्धी व्यवस्था

४७. सम्भाव्यता न्यून परिपुर्ति कोषको स्थापना: निजी साभेदारले गरेको लगानी सेवाग्राहीबाट संकलित सेवा शुल्क वा आयोजनाको आम्दानीबाट उठाउन वा आयोजना कार्यान्वयन गर्न नसकिने आयोजनाको दिगो कार्यान्वयनको लागि प्रदेश सरकारले एक सम्भाव्यता न्यून परिपुर्ति कोषको स्थापना गर्न सक्नेछ।

४८. सम्भाव्यता न्यूनताको अनुमान: आयोजनाको सम्भाव्यता न्यूनताको अनुमान आयोजनाको प्रारम्भिक र विस्तृत विवरण तयार गर्दा अनुमान गर्नुपर्नेछ।

४९. सम्भाव्यता न्यूनता मुल्याङ्कन समिति: (१) कार्यान्वयनमा रहेको आयोजनाको वास्तविक सम्भाव्यता न्यूनताको मुल्याङ्कन गर्न स्थानीय तहलाई सिफारिस गर्नको लागि देहायबमोजिमको एक सम्भाव्यता न्यूनता मुल्याङ्कन समितिको गठन गर्न सकिनेछः-

- (क) अर्थ, वित्त, इन्जिनियरिङ्ग, वा कानून क्षेत्रमा कम्तीमा दश वर्षको अनुभव भएको र सम्बन्धित विषयमा कम्तीमा सनातकोत्तर तह शैक्षिक योग्यता प्राप्त स्थानीय तहद्वारा नियुक्त व्यक्ति - अध्यक्ष
- (ख) सम्बन्धित आयोजनाको निजि साभेदारको प्रतिनिधि एकजना - सदस्य
- (ग) स्थानीय तहद्वारा नियुक्त सम्बन्धित विषयको विज्ञहरु दुईजना - सदस्य
- (घ) स्थानीय तहले खटाएको अधिकृत कर्मचारी - सदस्य
- (२) उपदफा (१) को खण्ड (ख) मा उल्लिखित निजि साभेदारको प्रतिनिधि सम्भाव्यता न्यूनता मुल्याङ्कन गरिने आयोजनाअनुसार फरक हुन सक्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) को खण्ड (ग) मा उल्लिखित सम्बन्धित विषयको विज्ञ सदस्यहरु सम्भाव्यता न्यूनतामा मुल्याङ्कनमा विश्लेषण गर्नुपर्ने विषयको प्रकृतिअनुसार फरक हुन सक्नेछ ।
- (४) सम्भाव्यता न्यूनता भएका आयोजनाहरु कार्यान्वयनमा रहेसम्म यस्तो सम्भाव्यता न्यूनता मुल्याङ्कन समिति कायम रहनेछ ।

५०. सम्भाव्यता न्यूनता मुल्याङ्कन गर्दा ध्यान दिनुपर्ने पक्षहरु: सम्भाव्यता न्यूनता मुल्याङ्कन समितिले आयोजनाको सम्भाव्यता न्यूनताको मुल्याङ्कन गर्दा देहायको बुँदाहरुमा ध्यान दिनुपर्नेछ:-

- (क) आयोजनाको प्रारम्भिक र विस्तृत प्रतिवेदनमा अनुमान गरिएको सम्भाव्यता न्यूनता,
- (ख) मुल्याङ्कन अवधिसम्ममा निजि साभेदारले गरेको लगानी,
- (ग) मुल्याङ्कन अवधिसम्ममा संकलित सेवा शुल्क र अन्य आम्दानी,
- (घ) तोकिएका अन्य विषयहरु ।

५१. सम्भाव्यता न्यूनता मुल्याङ्कन समितिले सिफारिस गर्दा ध्यान दिनुपर्ने पक्षहरु: सम्भाव्यता न्यूनता मुल्याङ्कन समितिले स्थानीय तहलाई सम्भाव्यता न्यूनतावापत निजि साभेदारलाई उपलब्ध गराउनु पर्ने रकम सिफारिस गर्दा देहायको बुँदाहरुमा ध्यान दिनुपर्नेछ:-

- (क) सम्भाव्यता न्यूनतावापत निजि साभेदारलाई उपलब्ध गराउनु पर्ने रकम,
- (ख) सम्भाव्यता न्यूनतालाई कम गर्न सकिने आधार र तरिकाहरु,
- (ग) मुल्याङ्कन समितिलाई लागेको अन्य विषयहरु ।

५२. सम्भाव्यता न्यूनता बहन: सम्भाव्यता न्यूनता मुल्याङ्कन समितिको सिफारिसको आधारमा स्थानीय तहले सम्भाव्यता न्यूनतावापत उपलब्ध गराउनुपर्ने रकम सम्भाव्यता न्यून परिपूर्ति कोषबाट बहन गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद-७

जोखिम न्यूनिकरण कोष (रिस्क मिटिगेशन फण्डिङ) सम्बन्धी व्यवस्था

५३. जोखिम न्यूनिकरण कोषको स्थापना: (१) आयोजना कार्यान्वयनका क्रममा उत्पन्न जोखिमहरुलाई सम्बोधन गरी आयोजनालाई दिगो रूपमा कार्यान्वयन गर्नका लागि सार्वजनिक साभेदारले एक जोखिम न्यूनिकरण कोषको स्थापना गर्न सक्नेछ ।

(२) जोखिम न्यूनिकरण कोषबाट देहायबमोजिमका जोखिमहरु बहन गर्न सकिनेछ:-

- (क) अनुमान गर्न नसकिने जोखिमहरु,
- (ख) पहिले अनुमान नगरिएका जोखिमहरु,
- (ग) विमा गर्न नसकिने वा बीमा नगरिएका जोखिमहरु,
- (घ) राजनितिक र नयाँ कानूनी व्यवस्थाका कारण सिर्जित जोखिमहरु ।

५४. जोखिम मुल्याङ्कन समिति: (१) दफा ५३ (२) मा उल्लिखित जोखिम उत्पन्न भएको अवस्थामा त्यसबाट उत्पन्न क्षतिको मुल्याङ्कन गरी सिफारिस गर्न देहायबमोजिमको एक जोखिम मुल्याङ्कन समितिको गठन गर्न सकिनेछ:-

- (क) अर्थ, वित्त, इन्जिनियरिङ्ग वा कानून क्षेत्रमा कम्तीमा दश वर्षको अनुभव भएको र सम्बन्धित विषयमा स्थानीय तहद्वारा नियुक्त व्यक्ति - अध्यक्ष
- (ख) आयोजना सञ्चालन भएका सम्बन्धित स्थानीय तहका प्रमुख / उपप्रमुख / अध्यक्ष / उपाध्यक्ष - सदस्य
- (ग) सम्बन्धित आयोजनाको निजि साभेदारको प्रतिनिधि एकजना - सदस्य
- (घ) आयोजनासँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध नभएको सम्बन्धित विषयको विज्ञ एकजना - सदस्य
- (ङ) स्थानीय तहले तोकेको अधिकृत कर्मचारी - सदस्य सचिव
- (२) उपदफा (१) को खण्ड (ग) मा उल्लिखित निजि साभेदारको प्रतिनिधि जोखिम मुल्याङ्कन गरिने आयोजनाअनुसार फरक हुन सक्नेछ ।

- (३) उपदफा (१) को खण्ड (घ) मा उल्लिखित सम्बन्धित विषयका विज्ञ सदस्यहरु जाखिमको प्रकृतिअनुसार फरक हुन सक्नेछ ।
- (४) जोखिम मूल्याङ्कन गरी सिफारिस गरेपछि जोखिम मूल्याङ्कन समितिको विघटन हुनेछ ।

५५. जोखिम मूल्याङ्कन समितिको कार्यविधि : (१) जोखिम मूल्याङ्कन समितिको कार्यविधि समिति गठन :

- (२) जोखिम मूल्याङ्कनका सम्बन्धमा समितिले सार्वजनिक निजि साभेदारी आयोजना लगानी छनौट समितिको सुझावसमेत लिनुपर्नेछ ।

५६. कोषबाट जोखिम बहन: जोखिम मूल्याङ्कन समितिको सिफारिसको आधारमा स्थानीय तहले जोखिम न्यूनिकरण कोषबाट सिफारिस गरिएको जोखिम बहन गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद-८

अनुमतिपत्र सम्बन्धी व्यवस्था

५७. अनुमतिपत्र दिने: यस ऐनबमोजिम सम्झौता गरेपछि स्थानीय तहले प्रस्तावकलाई आयोजनाको कार्यान्वयन गर्न अनुमतिपत्र दिनेछ ।

५८. अन्य कम्पनीलाई अनुमतिपत्र नदिइने: आयोजनाको कार्यान्वयन गर्नको लागि कुनै क्षेत्रमा कुनै प्रस्तावकलाई अनुमतिपत्र दिई सकेपछि सोही क्षेत्रमा सो आयोजनालाई प्रतिकूल असर पर्ने गरी त्यस्तै सिमको आयोजनाको कार्यान्वयन गर्न अन्य कम्पनीलाई अनुमतिपत्र दिइने छैन ।

५९. अनुमतिपत्रको अवधि: (१) अनुमतिपत्रको अवधि सामान्यतः सम्झौतामा लेखिए बमोजिम हुनेछ ।

- (२) सम्झौताको अवधि घटे वा बढेमा अनुमतिपत्रको अवधि पनि घट्ने वा बढ्नेछ ।

६०. अनुमतिपत्र रद्द गर्न सक्ने : (१) अनुमतिपत्र प्राप्त साभेदारले सम्झौताबमोजिम आयोजना कार्यान्वयन प्रारम्भ नगरेमा वा यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम वा सम्झौता विपरीत कुनै काम गरेमा स्थानीय तहले सुचना दिई निजलाई दिइएको अनुमतिपत्र रद्द गर्न सक्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम अनुमतिपत्र रद्द भएमा निजि साभेदारसँग गरिएको सम्झौता स्वतःरद्द भएको मानिनेछ ।
- (३) यस दफाबमोजिम अनुमतिपत्र रद्द भएमा अनुमतिपत्र प्राप्त साभेदारले स्थानीय सरकारसँग कुनै किसिमको दाबी गर्न पाउने छैन ।

परिच्छेद-९

निजि साभेदारको अधिकार

६१. अन्य फर्म, कम्पनी वा व्यक्तिसँग सम्झौता गर्न सक्ने: (१) निजि साभेदारले आयोजना कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा स्थानीय तहको स्वीकृति लिई अन्य फर्म, कम्पनी वा व्यक्तिसँग सम्झौता गर्न सक्नेछ ।

तर त्यसरी सम्झौता भएको कारणले आयोजना कार्यान्वयन गर्ने दायित्वबाट निजि साभेदारले छुटकारा पाउने छैन ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम निजि साभेदारले कुनै सम्झौता गरेको भए त्यस्तो सम्झौता भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र सो सम्झौताको प्रतिलिपि सम्बन्धित स्थानीय तहसमक्ष पेश गर्नुपर्नेछ ।

६२. घरजग्गा आदिमा प्रवेश गर्न सक्ने: (१) आयोजना कार्यान्वयनको सिलसिलामा निजि साभेदारले कुनै घर, जग्गा, उद्योग, कलकारखाना आदिको भौगोलिक तथा बैज्ञानिक सर्वेक्षण तथा नाप नक्शा गर्न, माटोलगायत अन्य प्राकृतिक स्रोत र साधनको परीक्षण गर्न, त्यसको लागि आवश्यकताअनुसार उपकरण जडान गर्न तथा त्यस्तो उपकरणको प्रयोग गर्न, जग्गा छुट्याउन, साँध, किल्ला खडा गर्न वा निशाना लगाउने प्रयोजनको लागि सम्बन्धित धनीलाई अग्रिम सूचना दिई घर जग्गा आदिमा प्रवेश गर्न सक्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम घर जग्गा आदिमा प्रवेश गर्दा सो जग्गामा लगाएको अन्न बाली वा हुर्केका रुख बिरुवा काट्नु, उखेल्नु परेमा वा जग्गामा रहेका कुनै भौतिक संरचना, कुनै मेशिनरी औजार आदि हटाउनु, भत्काउनु वा लगानु परेमा सोको मनासिव क्षतिपूर्ति सम्बन्धित धनीलाई दिई निजि साभेदारले सो गर्न सक्नेछ ।

- (३) उपदफा (१) बमोजिम घर जग्गा आदिमा प्रवेश गर्दा सम्भव भएसम्म सम्बन्धित धनी, सरोकारवाला व्यक्ति तथा सोको कारणबाट प्रभावित हुने व्यक्तिको उपस्थितिमा प्रवेश गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद-१०

निजी साभेदारलाई उपलब्ध गराइने सुविधा

६३. घर जग्गाको प्रयोग गर्न वा कुनै निर्माण गर्न वा कुनै काम गर्न निषेध गर्न सक्ने:

- (१) आयोजना कार्यान्वयनको सिलसिलामा आयोजना स्थल र त्यसको निश्चित दुरीमा पर्ने घर जग्गा अरु कसैले कुनै खास कामको निमित्त प्रयोग गर्न वा सो जग्गामा कुनै निर्माण गर्न वा अन्य कुनै काम गर्न नपाउने व्यवस्था गर्न आवश्यक भएमा वा त्यस्तो घर जग्गा सो कामको निमित्त प्रयोग गर्न वा त्यस्तो घर जग्गामा कुनै निर्माण गर्न वा अन्य कुनै काम गर्न निषेध गरी पाउन निजी साभेदारले सम्बन्धित स्थानीय तहसमक्ष निवेदन दिएमा र त्यसरी दिएको निवेदनको व्यहोरा मनासिब देखिएमा कार्यपालिकाको निर्णयमा त्यस्तो घर जग्गा प्रयोग गर्न वा कुनै निर्माण गर्न वा कुनै काम गर्न नपाउने गरी निषेध गर्न सक्नेछ ।
तर त्यसरी निषेध गरेको कारणबाट सम्बन्धित व्यक्तिलाई पर्न गएको हानि नोक्सानी बापतको क्षतिपूर्ति निजी साभेदारले व्यहोर्नुपर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) वा दफा ६२ को उपदफा (२) बमोजिम दिइने क्षतिपूर्ति निर्धारण गर्नका लागि उपभोक्ताको प्रतिनिधित्व हुने गरी तोकिएबमोजिमको एक क्षतिपूर्ति निर्धारण समिति गठन गरिनेछ । र सो समितिले सम्बन्धित व्यक्तिलाई वास्तविक रूपमा पर्न गएको हानि नोक्सानीको मुल्याङ्कन गरी क्षतिपूर्ति निर्धारण गर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम निर्धारण गरिएको क्षतिपूर्तिको रकममा चित्त नबुह्ने व्यक्तिले सो निर्णयको जानकारी प्राप्त गरेको मितिले पैतिस दिनभित्र सम्बन्धित स्थानीय तहसमक्ष उजुरी गर्न सक्नेछ ।
- (४) उपदफा (३) बमोजिम परेको उजुरी उपर सम्बन्धित स्थानीय तहले कार्यपालिका समक्ष प्रस्ताव पेश गरी तीन महिनाभित्र निर्णय गरिसक्नु पर्नेछ । र सो उजुरीका सम्बन्धमा स्थानीय तहले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

६४. घर जग्गा प्राप्त गरिदिने : (१) निजी साभेदारले आयोजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक पर्ने घर जग्गा आफैले खरिद गर्नुपर्नेछ । त्यसरी खरिद गर्न नसकेमा र सम्भौतामा कुनै घर जग्गा प्राप्त गर्नुपर्ने उल्लेख भएमा सम्बन्धित स्थानीय तहले निजी साभेदारको अनुरोधमा त्यस्तो घर जग्गा प्रचलित कानूनबमोजिम प्रक्रिया पुरा गरी घर जग्गा प्राप्त गरिदिनुपर्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम घर जग्गा प्राप्त गर्दा जग्गाधनीलाई दिनुपर्ने क्षतिपूर्ति सम्बन्धित निजी साभेदारले व्यहोर्नुपर्नेछ ।
- (३) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्थानीय तहको स्वामित्वमा रहेको वा सार्वजनिक जग्गा आयोजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक भएमा सम्बन्धित स्थानीय तह कार्यपालिकाको निर्णयले त्यस्तो जग्गा सम्भौतामा लेखिएबमोजिम लिज वा बहालमा प्रयोग गर्न दिन सक्नेछ ।

६५. आयोजनाको सुरक्षा गर्न सक्ने: (१) आयोजनाको सुरक्षा निजी साभेदार आफैले गर्नुपर्नेछ ।

- (२) निजी साभेदारले विशेष कारण देखाई आयोजनाको खास किसिमको सुरक्षाको लागि अनुरोध गरेमा सो बापत लाग्ने खर्च निजी साभेदारले नै व्यहोर्ने गरी सम्बन्धित स्थानीय तहले त्यस्तो आयोजनाको सुरक्षाको व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

६६. सहयोग उपलब्ध गराउनुपर्ने : (१) आयोजना कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा सम्बन्धित स्थानीय तहको तर्फबाट निजी साभेदारलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने सहयोग, दिनुपर्ने स्वीकृति वा गरिदिनु पर्ने काम सम्भौतामा उल्लिखित तरिका र अवधिभित्र गरिदिनु वा उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।

- (२) आयोजना कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा निजी साभेदारले कुनै सहयोग काम गरेमा र त्यस्तो सहयोग प्रचलित कानूनबमोजिम उपलब्ध गराउन सकिने भएमा सोबापत व्यहोर्नुपर्ने खर्च र दायित्व निजी साभेदारले व्यहोर्ने गरी स्थानीय तहको तर्फबाट त्यस्तो सहयोग उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

६७. विदेशी विनिमयको सुविधा: आयोजनाको कार्यान्वयनको लागि ऋण वा शेयर पुँजीको रूपमा विदेशी मुद्रा लगानी भएमा निजी साभेदारलाई त्यस्तो ऋणको साँवा वा व्याज भुक्तानी गर्न वा लगानी फिर्ता गर्नको लागि आवश्यक विदेशी मुद्रा प्रचलित विनिमय दरमा प्रचलित कानूनबमोजिम उपलब्ध गराउन सम्बन्धित स्थानीय तहको कार्यपालिका बैठकको निर्णयले नेपाल सरकारसँग सिफारीस गर्नुपर्नेछ ।

६८. प्रवेशाज्ञासम्बन्धी व्यवस्था : विदेशी लगानीकर्ताले आयोजना कार्यान्वयनको लागि यस ऐन बमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त गरेमा निजलाई प्रचलित कानूनबमोजिम आवाशीय प्रवेशाज्ञा (भिसा) उपलब्ध गराउन सम्बन्धित स्थानीय तह कार्यपालिकाको निर्णयले नेपाल सरकारसँग सिफारिस गर्नुपर्नेछ ।

६९. विस्फोटक पदार्थको प्रयोग: आयोजनाको कार्यान्वयनको लागि विस्फोटक पदार्थको प्रयोग गर्नु परेमा स्थानीय तहले निजी साभेदारको अनुरोधमा निजलाई प्रचलित कानूनबमोजिम त्यस्तो विस्फोटक पदार्थ प्रयोग गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने छ ।

७०. आयकरसम्बन्धी व्यवस्था: निजी साभेदार र संयुक्त कम्पनी वा संयन्त्रलाई लाग्ने आयकर प्रचलित कानूनअनुसार हुनेछ ।

परिच्छेद-११

सेवा शुल्क र सेवा शुल्क पुनरावलोकन बोर्डसम्बन्धी व्यवस्था

७१. शुल्क उठाउन पाउने : निजी साभेदारले सेवा सुविधा उपलब्ध गराएवापत सम्भौतामा उल्लेख भएबमोजिम उपभोक्तासँग सेवा शुल्क उठाउन सक्नेछ ।

७२. सेवा सुविधाका शर्त तोक्न सक्ने: निजी साभेदारले उपभोक्तालाई सेवा सुविधा उपलब्ध गराउँदा यस ऐन वा सम्भौताको अधीनमा रही आवश्यक शर्त तोक्न सक्नेछ ।

७३. सेवा शुल्क पुनरावलोकन बोर्डको गठन: (१) निजी साभेदारले आयोजना सञ्चालन गर्दा यस ऐनबमोजिम लिन पाउने शुल्क पुनरावलोकन गर्नको लागि स्थानीय तह कार्यपालिकाले निजी साभेदार र उपभोक्तासमेतको प्रतिनिधित्व रहने गरी तोकिएबमोजिमको एक पूर्वाधार संरचना सेवा शुल्क पुनरावलोकन बोर्ड गठन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने बोर्डका सदस्यहरूको योग्यता, नियुक्ति, निजले पाउने सुविधा तथा बोर्डको कार्यविधि तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम बोर्डले शुल्क पुनरावलोकन गर्दा निजी साभेदारले आयोजना कार्यान्वयनको लागि गरेको वास्तविक खर्च र सोबापत प्राप्त गर्न सक्ने मनासिब प्रतिफलको आधारमा तोकिएबमोजिम गर्नेछ ।

(४) सेवा शुल्क पुनरावलोकन गर्न बोर्डलाई कुनै सहयोग चाहिएमा सम्बन्धित स्थानीय तहले त्यस्तो सहयोग उपलब्ध गराउनेछ ।

(५) उपदफा (३) बमोजिम बोर्डले पुनरावलोकन गरेको शुल्कको दर स्थानीय तहबाट स्वीकृत भएपछि लागू हुनेछ ।

७४. सार्वजनिक निजी साभेदारी आयोजना लगानी छनौट समितिले सेवा शुल्क पुनरावलोकन गर्न सक्ने: (१) सेवा शुल्क पुनरावलोकन बोर्ड गठन नभएको अवस्थामा वा कुनै कारणले बोर्डले तोकिएको जिम्मेवारी पुरा गर्न नसकेमा सार्वजनिक निजी साभेदारी आयोजना लगानी छनौट समितिले सेवा शुल्कको पुनरावलोकन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सेवा शुल्क पुनरावलोकन गर्न समितिलाई कुनै सहयोग चाहिएमा सम्बन्धित स्थानीय तहले त्यस्तो सहयोग उपलब्ध गराउनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम समितिले पुनरावलोकन गरेको शुल्कको दर स्थानीय तहबाट स्वीकृत भएपछि लागू हुनेछ ।

परिच्छेद-१२

सार्वजनिक निजी साभेदारी आयोजना लगानी छनौट समिति र अन्य समितिसम्बन्धी व्यवस्था

७५. सार्वजनिक निजी साभेदारी आयोजना लगानी छनौट समितिको गठन:

(१) आयोजना कार्यान्वयनका सम्बन्धमा स्थानीय तहलाई आवश्यक सहयोग र सुझाव दिनको लागि स्थानीय तहमा एक सार्वजनिक निजी साभेदारी आयोजना लगानी छनौट समिति रहनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने समितिको स्वरूप देहायबमोजिम हुनेछ:-

(क) अध्यक्ष, सम्बन्धित स्थानीय तह	- अध्यक्ष
(ख) उपाध्यक्ष, सम्बन्धित स्थानीय तह	- सदस्य
(ग) वडा अध्यक्षहरू	- सदस्य
(घ) भौतिक पूर्वाधार शाखा	- सदस्य
(ङ) उद्योग/सहकारी/कृषि तथा पशुपंक्षी शाखा प्रमुखहरू	- सदस्य
(च) पालिका स्तरिय सहकारी संघ/महासंघको प्रतिनिधि	- सदस्य

- (छ) कार्यपालिकाको निर्णयबाट सार्वजनिक निजी साभेदारी विज्ञ एकजना
- सदस्य
(ज) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत -सदस्य सचिव
(२) समितिले आवश्यकता अनुसार विभिन्न शाखा प्रमुख तथा विषय विज्ञलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

७६. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार : यस ऐनमा अन्यत्र उल्लेख भएकोमा बाहेक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- (क) साभेदारी आयोजनाहरूको पहिचान, प्राथमिकीकरण र आयोजना बैंक तयार गर्ने,
(ख) आयोजनाको अध्ययन, विश्लेषण र सामान्य विवरण तयार गर्न गाउँ कार्यपालिकालाई सहयोग गर्ने,
(ग) आयोजनाको बोलपत्र लिखत, प्रस्ताव मुल्यांकनका आधार र सम्झौता पत्र तयार गर्न गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयलाई सहयो गर्ने,
(घ) सञ्चालित आयोजनाहरूको अनुगमन र प्रभाव मुल्यांकन गर्ने गराउने,
(ङ) आयोजना कार्यान्वयनका सम्बन्धमा सम्बन्धित निकाय वा शाखालाई आवश्यक निर्देशन दिने ।
(च) विवाद व्यवस्थापन गर्न सहयोग गर्ने,
(छ) तोकिएका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

७७. समितिको बैठक र निर्णय: (१) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।

- (२) समितिको बैठक समितिको अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।
(३) समितिको सदस्य सचिवले समितिको बैठक बस्ने सूचनाको साथमा बैठकमा छलफल गरिने विषयहरूको सूचि बैठक बस्नुभन्दा तीनदिन अगावै समितिमा सदस्यलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
(४) समितिको कुल सदस्य संख्याको पचास प्रतिशतभन्दा बढी सदस्यहरूको उपस्थिति भएमा समितिको बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।
(५) समितिको बैठकको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले गर्नेछ, र निजको अनुपस्थितिमा समितिको पहिलो सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

- (६) समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।
(७) समितिको निर्णयको प्रमाणित अध्यक्ष र सदस्य सचिवले गर्नुपर्नेछ ।
(८) समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य व्यवस्था कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

७८. समितिले उपसमिति वा कार्यदल गठन गर्न सक्ने: (१) आयोजनाको कार्यान्वयन सम्बन्धमा समितिले कुनै खास कार्य सम्पादन गर्नको लागि आवश्यकता अनुसार एक वा एकभन्दा बढी उपसमिति वा कार्यदल गठन गर्न सक्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम गठन भएको उपसमिति वा कार्यदलको कार्य विवरण र कार्य सम्पादन विधि समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।
(३) उपदफा (१) बमोजिम गठन भएको उपसमिति वा कार्यदल आफ्नो कार्य सम्पन्न गरिसकेपछि स्वतः विघटन हुनेछ ।

७९. प्राविधिक समिति: (१) पुर्वाधार आयोजनाको कार्यान्वयन सम्बन्धमा स्थानीय सरकारलाई प्राविधिक सुझाव दिनको लागि गाउँपालिकाको पुर्वाधार विकास समिति संयोजकको अध्यक्षतामा सम्बन्धित विषयको विज्ञहरूसहित बढीमा पाँचजनाको एक प्राविधिक समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

- (२) प्राविधिक समितिको अध्यक्षले तोकेको सम्बन्धित शाखाको प्रमुख प्राविधिक समितिको सचिव भई काम गर्नेछ ।
(३) प्राविधिक समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि सो समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।
(४) प्राविधिक समितिको कार्यहरू तोके बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-१३

विवादको समाधान र क्षतिपूर्ति सम्बन्धी व्यवस्था

८०. विवादको समाधान: (१) आयोजना कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा स्थानीय तह र निजी साभेदारबीच कुनै विवाद उत्पन्न भएमा त्यस्तो विवाद आपसी समझदारीबाट समाधान गर्नुपर्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम आपसी समझदारीबाट विवाद समाधान नभएमा विवादको समाधान सम्झौतामा उल्लेख भएकोमा सोही बमोजिम र उल्लेख नभएकोमा मध्यस्थताद्वारा गरिनेछ ।

- (२) उपदफा (२) बमोजिम मध्यस्थताद्वारा विवादको समाधान गर्दा मध्यस्थताको कार्यविधि सम्भौतामा उल्लेख भएकोमा सोही बमोजिम र उल्लेख नभएकोमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

८१. विवादको कारण आयोजनाको कार्य रोकन नहुने: (१) साभेदारबीच कुनै विवाद उत्पन्न भएको वा विवाद समाधानको प्रक्रिया अघि बढेको वा विवाद समाधान गर्न समय लागेको कारणले साभेदारहरुले पर्ववत् जिम्मेवारी बहन नगर्ने वा आयोजनाको दैनिक कार्य बन्द गर्न गराउन पाइने छैन ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम कुनै साभेदारले पर्ववत् जिम्मेवारी बहन नगर्ने वा आयोजनाको दैनिक कार्य बन्द गर्ने गराउने कार्य गरेमा सोबाट उत्पन्न क्षति सम्बन्धित साभेदारले व्यहोर्नु पर्नेछ ।

८२. क्षतिपूर्ति सम्बन्धी व्यवस्था: (१) आयोजना कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा कुनै पक्षले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा सम्भौता विपरित कुनै काम गरेबाट अर्को पक्षलाई हानि नोक्सानी पर्न गएमा त्यसरी पर्न गएको हानि नोक्सानी बापतको मनासिब रकम सो काम गर्ने पक्षले अर्को पक्षलाई क्षतिपूर्ति बापत बुझाउनु पर्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिमको क्षतिपूर्ति स्थानीय तहले व्यहोर्नु पर्नेभएमा त्यस्तो क्षतिपूर्ति बापतको रकम हिसाब गरी स्थानीय सरकारले निजि साभेदारबाट पाउनुपर्ने रकमबाट कट्टा बाँकी रकम निजि साभेदारलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद-१४

विविध

८३. बोलपत्र जमानत सम्बन्धी व्यवस्था: (१) प्रस्तावकले प्रस्ताव पेश गर्दा सूचनामा तोकिएको भन्दा कम नहुने गरी बोलपत्र जमानत (बिड बण्ड) बापतको रकम वा सो बराबरको बैंक ग्यारेण्टी पेश गर्नुपर्नेछ ।

- (२) बोलपत्र जमानत आवश्यक नपर्ने प्रकृतिको कामको सम्बन्धमा बोलपत्र आवश्यक नपर्ने भनी कार्यपालिकाबाट निर्णय भएमा प्रस्ताव आव्हान गर्दा जमानत आवश्यक नपर्ने भनी सूचनामा खुलाउनु पर्नेछ ।

८४. कार्य सम्पादन सम्बन्धी व्यवस्था: (१) प्रस्तावले कार्य सम्पादन जमानत (परफोर्मेन्स बण्ड) बापत आयोजनाको कूल लागतको एक (१) प्रतिशत भन्दा कम नहुने गरी सम्भौतामा लेखिए बमोजिमको रकम वा सो बराबरको बैंक ग्यारेण्टी सम्भौतामा उल्लिखित समयावधिभित्र स्थानीय सरकार समक्ष दाखिला गर्नुपर्नेछ ।

- (२) कार्यसम्पादन जमानत बराबरको रकम पुर्वाधार संरचना वा हस्तान्तरण योग्य सम्पत्तिमा प्रस्तावकले लगानी गरिसकेपछि कार्य सम्पादन जमानत पेश गर्नुपर्ने छैन ।

८५. रोयल्टी, लाभांश वा अन्य रकम बुझाउनुपर्ने: अनुमतिपत्र प्राप्त कम्पनीले सम्भौतामा उल्लिखित तरिकाबाट स्थानीय सरकारलाई रोयल्टी, लाभांश वा अन्य रकम बुझाउनु पर्नेछ ।

८६. आयोजना हस्तान्तरण गर्नुपर्ने: (१) अनुमतिपत्र प्राप्त कम्पनीले सम्भौतामा लेखिए बमोजिम स्थानीय तहलाई आयोजना हस्तान्तरण गर्नुपर्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम आयोजना हस्तान्तरण हुँदा त्यस्तो आयोजनामा जडित मेशिन, उपकरण तथा संरचना सम्भौतामा लेखिए बमोजिमको क्षमता, अवस्था र चालू हालतमा हुनुपर्नेछ ।

- (३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि निर्माण, स्वामित्वकरण र सञ्चालन ढाँचामा सञ्चालित आयोजना निम्न अवस्थामा मात्र हस्तान्तरण हुनेछ:

- (क) अनुमतिपत्र प्राप्त कम्पनी टाट पल्टेमा,
(ख) कुनै कारणले अनुमतिपत्र प्राप्त कम्पनीको कानूनी हैसियत समाप्त भएमा,
(ग) अनुमतिपत्र प्राप्त कम्पनीले हस्तान्तरण गर्न चाहेमा,
(घ) अनुमतिपत्र प्राप्त कम्पनीको अनुमति पत्र रद्द भएमा,
(ङ) यस्तै अन्य विशेष परिस्थिति उत्पन्न भएमा ।

८७. आयोजना हस्तान्तरण नहुने : (१) कुनै कम्पनीले सार्वजनिक सम्पत्ति प्रयोग नगरी आफ्नै निजि सम्पत्ति र लगानीमा निर्माण, स्वामित्वकरण र सञ्चालन ढाँचामा कुनै साभेदारी आयोजना सञ्चालन गरेको रहेछ भने उक्त आयोजना हस्तान्तरण हुने छैन ।

तर स्थानीय तहले आयोजना सञ्चालनको लागि कुनै जग्गा, भवन, यन्त्र, वा उपकरण प्रदान गरेको रहेछ भने अनुमति प्राप्त कम्पनीले उक्त जग्गा, भवन, र आयु बाँकी भएमा यन्त्र वा उपकरण चालु अवस्थामा हस्तान्तरण गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएपनि साभेदारले आयोजना हस्तान्तरण गर्न चाहेमा आवश्यक प्रक्रिया पुरा गरी हस्तान्तरण गर्न सक्नेछ ।

८८. स्थानीय तहको स्वामित्व हुने : दफा ३१ र ३२ बमोजिम हस्तान्तरण भएको आयोजना र सोसँग सम्बन्धित जग्गा, घर, संरचना, यन्त्र, उपकरण र फर्निचर लगायतको सम्पत्तिको स्वामित्व स्थानीय तहको हुनेछ ।

८९. लिज वा भाडामा दिन वा बेचबिखन गर्न सक्ने: (१) स्थानीय तहले निजी साभेदारलाई आफ्नो वा स्थानीय तहको स्वामित्वमा रहेको संस्थाको स्वामित्व वा अधीनमा रहेको कुनै घर वा जग्गा लिज वा भाडामा दिन, कुनै मेशिन, औजार वा पूर्वाधार संरचना बिक्रि गर्न वा लिज वा भाडामा दिन सक्नेछ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम लिज वा भाडामा दिँदाका शर्तहरू सम्झौतामा लेखिए बमोजिम हुनेछन् ।

९०. स्थानीय स्रोत, साधन र जनशक्तिको उपयोग गर्नुपर्ने: निजी साभेदारले आयोजना कार्यान्वयनको सिलसिलामा सम्भव भएसम्म स्थानीय स्रोत, साधन, जनशक्ति र मुलुकभित्र उत्पादन हुने वस्तु तथा सेवा उपयोग गर्नु पर्नेछ ।

९१. अध्ययन प्रतिवेदन र लिखतमाथि अधिकार कायम रहने: (१) दफा १४ बमोजिम प्रस्तावकले प्रस्ताव साथ पेश गरेको अध्ययन प्रतिवेदन सम्बन्धी कागजात उपर निजको पूर्ण अधिकार कायम रहनेछ । प्रस्तावकको लिखित स्वीकृति बिना त्यस्तो अध्ययन प्रतिवेदन सम्बन्धी कागजातहरू अन्य कुनै कामको लागि प्रयोग वा प्रकाशन गरिने छैन ।

(२) दफा १४ बमोजिम प्रस्ताव पेश गर्नको लागि प्रदेश सरकारले तयार गरेको अध्ययन प्रतिवेदन र लिखत उपर स्थानीय तहको पूर्ण अधिकार कायम रहनेछ । स्थानीय तहको लिखित स्वीकृति बिना त्यस्तो अध्ययन प्रतिवेदन र लिखतहरू अन्य कुनै कामको लागि प्रयोग वा प्रकाशन गर्न पाइने छैन ।

९२. नागरिक समाज र विकासका साभेदार सहभागी हुन सक्ने: (१) कुनै आयोजना कार्यान्वयन गर्न सहकारी वा नागरिक समाज वा विकास साभेदारको सहयोग, समन्वय वा सहजीकरण आवश्यक भएमा स्थानीय तहको स्वीकृतिले मात्र त्यस्तो सहकारी, नागरिक समाज वा विकास साभेदारलाई सहयोगी, समन्वयकर्ता वा सहजकर्ताको रूपमा सहभागी गराउन सकिनेछ ।

(२) उदफा (१) बमोजिम सहभागी हुने सहकारी वा नागरिक समाजको भूमिका देहायको मध्ये कुनै वा सबै हुन सक्नेछ:-

(क) लाभग्राही वर्गलाई आयोजनाको लाभबारे सूचित गर्ने र उनीहरूको हक, अधिकार र आवाजलाई सम्बन्धित तहमा पुऱ्याउने,

(ख) आयोजनालाई लक्षित वर्ग उन्मुख, गरिवमुखी र वातावरणमैत्री बनाउन सहयोग गर्ने,

(ग) सामाजिक निगरानीकर्ताको भूमिका निर्वाह गर्ने,

(घ) तोकिएका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम सहभागी हुने विकास साभेदारको भूमिका देहाय बमोजिममध्ये कुनै वा सबै हुन सक्नेछ ।

(क) लाभग्राही वर्गलाई आयोजनाको लाभबारे सूचित गर्ने र उनीहरूको हक, अधिकार र आवाजलाई सम्बन्धित तहमा पुऱ्याउने,

(ख) आयोजनालाई लक्षित वर्ग उन्मुख, गरिवमुखी र वातावरणमैत्री बनाउन सहयोग गर्ने,

(ग) आयोजनाको अध्ययन, विश्लेषण र विकासमा सहयोग गर्ने,

(घ) आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने,

(ङ) तोकिएका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

९३. नियम, निर्देशिका, कार्यविधि, मापदण्ड बनाउने अधिकार: यस ऐनलाई कार्यान्वयन गर्न स्थानीय तहले आवश्यक नियम, निर्देशिका, कार्यविधि, मापदण्ड बनाउन सक्नेछ ।

९४. अनूसूचिमा हेरफेर गर्ने अधिकार: स्थानीय तहले स्थानीय राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी अनूसूचिमा थपघट वा हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

आज्ञाले
दिनेश दाहाल
नि.प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत